

1887.

Pastesõber

Kirja pannud

C. Jakobson

3jagu
2 trüüt

Buſchi trüükimajas Mias.

Hind 25 kop.

Доводено пензурою. — Дерпт, 19. Июня 1886 г.

Ah, kui ilus pilt!

1. Söömapalve.

„Kõikide silmad loo-
davad sinu peale ja sa
annad neile nende rooga
omal ajal. Sa teed oma
helleded käed lahti ja täi-
dad kõik, mis elab, hea
meelega.“

„Igaüks, kell õht on,
see kiitku Jehowat.

Halleluja, Amen!“

2. Hommikulaul.

Üks weike laps küll olen ma
Ja nõdra jõuga,
Ma õnnis olla tahaks kaa,
See tee muld teadmata.

Mu heaks oled, Jeesus sa,
Kord lapsukeseks saand,
Ja oma kalli werrega
Mind äralunastand.

Oh, kallis Õnnistegija,
Nüüd õpeta mind kaa,
Mis oma armastusega
Sull pean tegema.

4. Kes on minu wennad ja õed.

Kes on minu wennad?
Kes mu õed on?
Need on Jesu liikmed,
Need nad tõeste on.

Karjake, see weike,
Karjast tunneb ta,
Hüüab maa peal teda
Dnnistegija!

Nad on lapsukesed
Sündind Jumalast;
Kes lord taewas saamad
Temaist auustust.

Need on minu wennad,
Need mu õed on.
Ikka jälle ütlen:
Jah, need tõesti nad on.

3. Üst ja armastus.

1. Ühes ilusas metsas lord leidis
 Kaks weikest kena lapsukest ma,
 Lütarlasi oma hõlma siis wõtsin
 Ja poisikest teretasin laa.

2. Mind juhatades poisike laulis
 Seit kalli usulootufeteest,
 Mis ehitatud ilusas metsas
 Ja läbi wiib tulest ja weest.

3. Nende lauludest rõõmus, siis jõudsin
 Ma viimaks läbi Jordani jõest.
 Seal tütarlapse laulu veel kuulsin
 Aga ühe armastufeteest.

5. Jõululaul.

Rõõmune mu lapsed, mispärasõ ma tulnud
 Sealta taewase trooni pealt waesuse lauta:
 Et teid, mu tallest, hõlma süit wõtma
 Ja tagasi taewase rõõmusse tõtma.

6. Hana peal.

Oh armast! oh armasta!
Nii kaua kui wõid armasta!
See aeg küll kiirelt tuleb ta,
Kus hawal pead sa taebama.
Küll põhwili siis langed sa
Ja katad silmi kättega:
Si enam teist wõi näha sa,
Ja puhkab nullas rahuga.
Kui hüüad: Anna andeks sa!
Sind olen kumastanud ma.
Si wõi sa waetust saada laa,
Sest ei wõi näha, kuulda ta.
Oh armasta seepärast sa
Nii kaua kui wõid armasta!
See aeg on kiir küll tulema,
Kus hana peal pead leinama.

7. Shtupalwe.

h helde Jeesus tule sa
 Mu juure täna õõst,
 Ja kaitse oma inglisa
 Wind kõige kahju eest.

8. Weikese Maria firi
 oma isale wiimses Wenez-
 Türgi sõjas aastal 1877.

u armas isa!

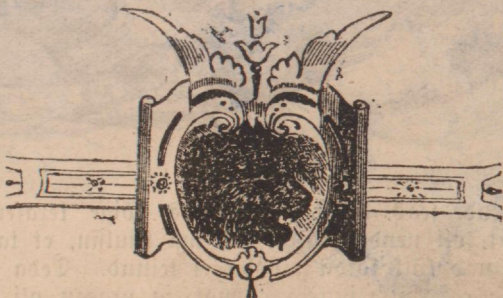
Seit päewast saadik, kus ja
 meist lahkusid, ja oma kalli isamaa
 eest sõtta äraläksid ei jätta me maha

iga päew su peale mõelda. Ma olen väga kurb, et sind enam
 iga hommiku ei wõi teretada! Ma loodan aga, et Jumal sind,
 mu kallis isa, jälle meie juure terwelt ja elusalt tagastuob, et
 ma sulle siis jälle, nenda kui ennegi, wõiksin suud anda, ja et ma
 jälle su kaela ümber wõiksin hakata sind linnihoides, et sa millasgi
 enam ära ei läheks. Jää Jumalaga, mu armas isa, ja tule
 jälle, aga õige pea minu juure tagasi. Seepeale igatsedes ja
 oodates, jään sind oma südames pidades, sinu armastaja tütar
 Maria.

Kui suur wõis tütarlapse ehmatuS ja mure olla, kui teada
 sai, et tema armas isa juba mulla all magas, kui kiri senna tuli,
 ja et ta nüüd enam millasgi ei saada tagastulema.

Kui palju niisugusid ohwrisi kaa wiimne sõda enesele päri-
 nud, kes wõib ülesarwata!

Teie aga, mu armsad lapsed, kell Jumal isad on elusse
 jätnud, ärge unustage Teda selle eest tänada, aga kaa mitte
 waeste laste eest palwet teha, kes hirmsa Türklaste läbi on surma
 saanud, nenda kui meile seda siin see pilt näitab. Paluge Ju-
 malat, et Ta armulikult meie isamaad ja suurt Weneriiki, nii
 kui kaa meie armuliku Riigi-Isa, Keisrit Aleksandrit III. oma
 trooni peal wõtaks kaitsema ja kõige maadesse rahu saata.

9. Mis Kaarli tegi.

Kord, kui ma ühe linna põiksuulitsas kõndisin, nägin ma üht
 lastefeltsi, kes rõõmsaste mängisid ja üht lumest meest ülesehitasid.

Üks pois nende seas, kes teiste hulgas kõige terasema loomuga nähti olevat, oli nende pealisk; sest ma kuulsin, et ta teisi poisi õpetas, kui nad kõik lorda mööda ei teinud. Teda nähti ihu ja hingega oma ehitamise juures olevat, ja praegu oli ta ühe suurema poisile käsku annud mahakummardada, ja oli nüüd ise tema seljas kui oma auujärje peal, ja pani siit lumest tehtud mehele kübara pähä. Sell filmapilgul, kui ma mööda tahtsin minna, tehti teisel pool uulitsat majauks lahti ja üks lohke ja tosin

naese heal oli kuulda, kes hüüdis: „Kaarli, sa pead isa juure tulema.“ Üks sai lohe jälle kinnipandud, ja pois'i ema, sest seks pidas in ma teda, kadus ukse taga mu silmist ära, ilma et esite oleks järelewaadanud ehk oodanud, kas Kaarli kaa lohe sõna kuulaks. Pois oli oma mängi ehitamise tujus, ja ma arvasin, et ta seda tasast healt polnud kuulnudki. Ema teadis seda külap wist paremine kui mina, sest ta tundis oma poega. Riipea kui üks oli kinnipandud, jättis Kaarli kõig oma mängisõbrad, laagas kui wälk teise seljast maha ja ruttas tупpa. „See on tõeste üks hea ja sõnakuulelik pois,“ mõtlesin ma omas südames, kui oma teed edasi astusin, see poeg teeb wististe oma wanematele palju rõõmu. Armsad lapsed, siin näete üht kena eeskujut, kudas kaa teie oma koolmeistrite ja wanemate sõna peaksite kuulma. See pärast ärgegi lastem ennast mitu korda kutsuda, enne kui tulete, waid saagem õige sõnakuulelikuks.

10.

duard, üks auus pois.

Üks õpetaja jutustab meile Berliini linnast ühest auusast poisikesest: „Übel külmal talwe õhtul läksin ma kord oma sõbra juure wõõrusele. Seal nägin ma uulitsal üht räbalatega kaetud naest, kes oma lepi najal wärisedes ja waewast wiisi edasi jõudis. Teda juba peaktwaadates oleks iga inimese südant wõinud liigutada, aga üks prõna omas toredas riidis oli nii häbemata ja kõwa südamega, teda weel pealegi sõimusõnadega haugutada, ilma et temale midagi oleks annud. Seda kuulis ja nägi üks weikene pois, jooksis ruttu wanamoori ligi ja pani

temale midagi pihku. Seepeale kutsusin ma poisi oma juure: Weikene sõber, mispärast ei wõi sa mu otsa waadata? Ta wastas: „Ma häbenen ennast.“ Aga mispärast? küsisin ma edasi, sa oled ju nenda, kui ma nägin, ühe hea teu teinud, ja seepärast ei pruugi ennast keegi häbeneda. Mis oled sa siis seal selle waese naesele annud? Ta wastas: „Kolm kopikat, mull polnud enam.“

Sa oled seega ühe hea teu teinud, mu poeg, ütlesin ma nüüd, ja et sa näed, kuidas Jumal inimestelastele kõik äratasub, ja et temal sest hea meel on, tahan ma sulle need kolm kopikat protsentidega tagasimaksta. Ma andsin poisile 5 kopikat, mis ta hakatusel ei tahtnud wastuwõtta, aga et temal korraga nagu midagi läbi mõtete oleks läinud, wõttis ta ruttu lahkeste tänades temale pakutud raha ja ruttas minema. Aga kuis sai mu süda liigutud, kui ma teda sellesama naese juure nägin jookswat ja temale kaa need 5 kopikat nägin pihku pistwat. Ma kutsusin poisilese weel furd tagasi, aga seekord ilmaaegu; sest ta oli kui wälk ühe mojanurga taha mu filmist ära kadunud.“ Tõeste, ühe hea teu pärast ei peaks meie kaa tahtma, ei fiidetud ega tasutud saada.

11. Üks õõ koolipoisi elust.

Meie maal sündinud lugu.

Es tuhat lahetsa sada wiiekümne lahetsamal aastal, ühel ilusal augustikuupäewal, läksiwad kaks koolipoisi metsa. „Jakob“ oli üle kaheteiskümne aasta wana ja tema sõber nimega „Lind“ kolm aastat temast noorem. Jakobi isa oli juba aasta eest ärasurnud, ja ema sõna ta siis ei wõtnud igal ajal kuulda, kui tal lust tuli jahi peale minna, kes teda ikka keelas. Ühel

päewal wöttis Jakob oma isa püssi nurgast, aga nenda, et keegi teda ei näinud, ja läks siis oma weikese koolisõbraga metsa.

Nenda kuu, kui päikere weel taewa latte all paistis ja oma imeliku walguist kõige sügawama metsa sisse läkitas, läksiwad mõlemad koolisõbrad ikka sügawamale metsa. Rõõmsa südamega astusiwad nad edasi ja ei mõelnudki sellepeale, kui oleks nad wõinud metsas äraekstida. Metsapuud nähti neil kõik tuttawad olewat, et kartust südamesse ei tulnudki. Linnupüüdmise peal unustasiwad nad aga aega järelearwata, ja enne kui seda oleks bakanud tegema, läks ju päew looja; päikene juhatas omad wiimsed fuldküired kõige sügawama puuladwode otsa, ja haawa-lehed, õhtuwidewikutuulest wärisedes, tuletasiwad poisitele äraeksimist meele.

Nüüd pöörasiwad noored jahimehed ruttu ümber, linnupüüd- mist mahajättes ja koju poole rutates; aga mida enam nad edasi ruttasiwad, seda kaugemale läksiwad nad metsa sisse, kunni nad korraga ühe weikese heinamaa peale tuliwad, kus heintega täidetud onn oli. Heinamaa ümber piiras weike jõeki, mis kohisedes pimedas metsa sisse woolas ja Jakobile tema ema maenitsusi meele tuletas. Jakob oli küll juba lapsepõlwest saadil harinud palwet tegema; kas see aga tõeste ta südamest ikka oli tulnud, ei wõinud ta isegi teada. Nüüd õpetas teda aga Jumal tõeste palwet tegema, sest tal läks nüüd tõeste abi tarwis. Pime õõ tuli poisite peale ja pani nende südamed kartes wärisema. Häda õpetab paluma, ja Jakob oli tõeste hädas. Mõlemad poisid laisuwad endid põlwili maha, ja Jakob tegi suure heale ja silmaweeaga palwet, et Jumal neid sell õõsel wõtaks kaitseks. Nüüd nähti nende kartus kadunud olewat, sest nad hakkasiwad nõu pidama, kuhu õõmajale wõiksiwad jääda. Heinaonn oli selle tarwis hea ja mõlemad ronisiwad kui kaesid mööda palkisid üles ja oliwad kaa warsti, jooksmisest wäsinud, wärske heinte sees magama uinunud.

Teisel hommikul aratas hommikupuna mõlemad jahimehed oma jalgade peale. Jumal oli neid sell õõl kaitse nud, aga poisid unustasiwad teda selle eest tänada ja kaa teda enesele kaitsejaks kaasapaluda. Ennust wäljakarates õhtusiwad nad teed koju poole.

Üks jäme palk oli jõe üle vandud, mis nende silma punktus ja mis nad siis enesele kobe sillaks tarvitajiwad. Üks jalgteel teisel pool jõge juhataas neid nüüd ühe talu juure, kus nad siis ukse

taga nii kaua koputasiwad, funni üks wana mees wälja astus ja neile lahkeste teed koju poole juhatas. Tee läks weel kord metsast läbi, kus suur tiusatus ja äpardus noori jahimehi ootas.

Üks kena oraw istus puuoksa peal ja rõõmustas ennast hommiku puna ja rohilise metsa üle. Ta waene loom ei aimandki misugune hirmus äpardus täna ta peale pidi tulema. Jakob ei tahtnud enne koju minna, funni püüs oleks paukunud, ja nüüd pidi waene ilmasüüta oraw temale sibiis olema. Ta pani püüsi palge — üks filmapill — püüs paukus ja waene oraw rippus juba puuoksa külles surmawäristuses. Drawal oli weel elu sees, sellepärast tarwitas ta oma terawaid küüni, neid kõwaste puuoksa sisse ajades. Jakobil, kes nüüd waese orawa surmawäristust nägi, oli hale meel ja kahju oma töö üle. Tema weike sõber,

kes hea ronija oli, ja nüüd orawat puuoksa külles nägi rippuwat, oli kui wälk puu otsas ja rippus nüüd orawa wiisil puuoksa külles, kust ta orawat püüdis maharaputada. Jakob keelis küll oma koolisõbra, aga sai wastuseks: „Ma ei ole weel millasgi mahakukkunud.“ Aga mis sündis; Jakob lohtus, sest orawaga ühes langes ka tema sõber puu otsast maha. Ruinud

puu oksad oliwad katki läinud, kus peal ta seisis, ja nüüd oli weikene ronija puu juure peal maas. Jakob tõstis oma sõbra koha ülesse, aga mis nägi ta nüüd! — weike mehele oli oma parema käewarre katki murdnud, ja käsi rippus aga weel soonte külles. Noorte meeste jahilust lõppes nüüd soutumaks ära. Drawa jätsiwad nad metsa, tõtasiwad ise koju poole, kus noor mees oma paremat kätt pahema käega pidi linnihoidma. Wida lähemale koju poole, seda raskemaks sai nende süda. Kodu

ligidal tuli karjapois neile oma karjaga vastu, ja tegi nende südame paha sõnumetega veel rassemaks.

Jakobi ema oli neid igalt poolt tagaotsida lastnud ja mitte ööse magada võinud. Jakob pani koju tulles püüsi nurka ja läks ise pööningile peitu. Tema sõber läks aga tuppa ja avaldas süin oma suurt häda. Tohter sai nüüd toodud, kes viis wersta eemal ühes mõisas elas, kes poisikese fäeluu jälle kokkuseadis ja finnisidus. Jakob jäi õhtuni peitu, kunni tema emal hale meel tema üle sai ja temale

andeks andis. Selle rõõmu sõnume üle julges ta oma peidust awalikule tulla, kus ta süis oma emale rõutas, edespidi ikka ta sõna kuulda. Üle kolmekümne tunni söömata, terve öö metsas, ja pealegi palju südamevalu oli tema nuhtlus.

Tema haige koolisõber Lind, kes kuus nädalat oma wane-mate juures woodis pidi olema, sai jälle terveks ja on nüüd kuulsaks kaupmeheks saanud. Jakob, kes seal metsas öö ajal eimest korda töes ja waimus õppis palwet tegema, on Jumala imelikult armu jubatamise läbi üheks uulkluks meheks saanud, kes seda ööd millasgi omas elus ei wõi äraunustada.

Armas lugija! Nenda kui Jakob oma ema vastu ekks ja sõnakuulmata oli, oled kaa sina oma Jumala ees üks patune, kes tema käsu sõnast on äraeksinud. Kas oled sa aga kaa Jumalaga, nenda kui Jakob oma emaga, äralepitatud. On Jeesus, kes enam meie eest muret kannab, kui üks ema oma lapse eest, kaa sinule oma waimu läbi tunnistust annud, et sinu patud sulle on andeks

antud? Jeesus Kristus, Jumala poeg, võib üksi pattu andeks anda, kes patu eest oma elu on ohveriks annud, et meid Jumalaga sesseläbi ärastepitada.

12. K a s s.

See loom, kes meie laua peale kargab, meie põlvvede peal istub, meie jalgade ümber nurub ja meid peaga silitades meelitab, meie juures sööma laual istub ja meiega ühes majas elab, on meie kodufaks — tal on seesama loomus, kui ühel leopardil ehk tiigril.

Kassil nägemine ja kuulmine on väga terav, tema käik on tase. Ta ronib hästi ja ruttu ja kufub ikka oma jalge peale. On ta vihane, siis ajab ta selja ülesse voole kõveraks, karmad püsti, läigatab silmadega, healega ja ajab suu ammuli lahti.

Kass on kaval, ettevaatlik, kartlik, julge, vihane ja maias.

Siin tabame kass juttu kassidest ülespanna.

1. Ühes majas oli üks faks kabe lapsega ülesse kassmanad, aad millaeki

polnud ta lastele haiget teinud. Ühel hommikul magas kass abju all. Üks laps oli enesele pinna jala sisse ajanud ja nuttis nüüd libedaste. Wanem õde oli pinna jalast väljatõmmanud ja püüdis nüüd ksendajat rahuliseks teha, aga kõik ilmaaegu. Kui kisa mitte otsa ei lõppenud, tuli kass abju alt välja, andis weikese ksendajale hea matsu klapuga mööda kõrwu ja läks siis jälle oma endise platsi peale tagasi. Kass ei olnud enne seda lapsi veel millasli kratsinud, et see lord aga weikene laps jonni ajas, tahtis teda kass wististi natukene karistada, sest ta ei wõinud rahuliste suure kisa pärast magada.

2. Weel üks teine jutt kassist. Kord oli üks soldat ühe musta kassi saba kruwi waele linnipigistanud. Ta rõõmustas pealegi weel ennast, kui kassi hirmsat kisa kuulis, ja waewas waest looma nenda wiisi enam kui tund aega. Waene loom püüdis aga ilma aegu hirmsast walust peaseda. Sest ajast saadik, kus soldat kassi waewanud, oli kahelksa päewa mööda läinud, ilma et ta kassi oleks silmanud; aga nüüd, kui ta lõuna ajal oma wahiplatsilt koju maris ja ühe müüri wahelt oma maja ligidal pidi läbi minema, kargas temale korraga müüri otsast üks suur must kass pähä ja kratsis soldati silmad hirmust wiisi weriseks. Soldat sai aga suure waewaga kassist lahti ja pidi teda pärast weel oma odaga eemal hoidma. Mustkass polnud keegi muu kui seesama, keda soldat kahelksa päewa eest oli waewanud. Soldat, kes werine oli, pidi haigemajasse wiidud saama, kus ta 22 päewa pärast ärasuri.

See on kõigile ahwarduseks, et meie looma ei pea waewama.

13. Gangesse jõgi.

Gangesse jõgi on üks neist kõige suurematest maailmas. Ta on ligi 500 peniroomat pikk ja woolab kõige ilusamatest kobaadest Indiamaal läbi. Tema kaldad on väga kenad. Hurtsikud on seal bambuse puust ülesseehitatud, mis wägewa ja robilise wõhuma peal kenad wäljanäewad ja mitmetesugu, nagu nimelt

tamari-, bania- ja palmipuude wahel warjus on, kes omad laiad rohilised lehed igale poole wäljalautawad. Põllud on seal ifka rohilised, ja marjapõõsad särawad mitmesugustest wärwidest. Siiski on siin waimumadalus suur kõige õitsewa looduse wastu. Kuidas on inimene nii wäga langenud! Pagana rahwas ei tule mitte üksi tuhandete kaupa oma ehitatud templitesse et siin oma ebajumalaid kummardada, waid nad teewad ise suure Gangesse jõeale palweid ja kummardawad seda kui oma jumala emandat. Nad ei pea mitte üksi tema wett pühaks, waid kaa neid kalu, konne, madusid, wereimewaid usja ja pealegi weel seda pori, mis jõe sees. Ühe niisuguse Hindu kirjas seisab kirjutud: „Oh Ganges, see öökull, kes puuaukus sinu kaldal elab, on kõrge ja auus ja sellewastu ei ole kuningas, kelle maja kangel sinust eemal, mitte midagi, kui temal kaa üks miljon ilusaid elewantisid oleks.“ Selle jõe peale waatamine peab õnnistust tooma. Mõni till tema weest teeb hinge puhtaks, ja igapäewane pesemine tema sees teeb inimest, nende mõtte järele, sellesünatses ja tulewas elus õndsaks; kaa tarwitatakse Gangesse wett wande juures.

Isal aastal nimetatud päewal tulewad igalt poolt tuhande wiisi rahwas seia kokku. Nad weawad kalewit, riiswilja ja kõitsugu magusaid söögiasju enesega kaasa ja jõe üle ehitawad nad igas kohas lilledest krantsid. Kui kõit ju wee sees on supelnud, wiskawad nende preestrid puuwilja ja riisi wee sisse ja teewad lõppeks kala, konna ja kõige inetuma loomade ees palwet. Sulatatud wõiga täidetud lambid, mis põlewad, saawad nüüd mööda jõe allalastud, siis teewad nad kord palwet Gangesse jõe paludes, neid koju minnes kaitseda. Mõne teise pidu peal teewad nad kaa õlgebest laewakesed ja panewad nende peale sawipotikesed õeliga; kui pime öö tuleb, panewad nad lambid põlema ja lasewad neid nüüd mööda jõe alla. Et tuhanded niisugused lambid korruga saawad põlema pandud, selle pärast näeb ta küll ilus wälja; aga kui hirmus on see mõte, et nad seega oma hinge tahawad ärapeasta. Isad ja emad toowad omad lapsed ligi, lasewad nad braminide (nende preestrite) ette põswili langeda, kes nende otsaesist Gangesse weega kastawad, ja pealegi selle jumala

märgiga, keda nende wanemad auustawad; see näeb wälja, nagu meil lapseriistimine, aga nad uputawad kaa wabel omad lapsed oma jumalale ohwriks jõe ära. Wabel uputawad nad ise endid kaa siin ära ja mõtlewad seega oma jumala emanda Gangesele head tegewat ja teda auustawat, nagu järeleisaw jutt seda meile awal dab.

Mõne aasta eest tagasi nähti kaa ühel niisugusel pidul, kuidas isa oma kuueaastast poega jõekaldale wedas, tema otsaesist kena lilledega ehitas, siis teda oma hõlma wõttis ja jõe läks, siin teda oma õlade peale tõstis, öeldes: „Oh ema Ganges! see laps on minu, sinule annan ma teda ohwriks!“ ja nende sõnadega teda jõe wiskas, kus pois kobe allawajus, ja rahwahulk weel pealegi seda hirmsat tegu heaks ja auusaks kiitis. — Aga weel üks hirmus lugu on meile teada antud. Ühel päewal läks üks noor Hindu naene Gangesse jõe kaldale. Ta kandis omas hõlmas üht kena lapsukest, kellele ta ühtepuhku suud andis ja kelle palgeid ta oma filmaweega kastas, sest temal oli praegu ettewõtetud, seda oma armsast lapsukest jõe ärauputada. Tema usuõpetus nõudis seda temalt ja ta kartis, et muidu jumala emand Ganges ta üle wihaseks saaks. Ta oli jõekaldale jõudnud, kuhu ta nüüd oma lapsukesse rohu siise mahapani. Ta istus tema ligidale maha ja noppis jõest kalmuksid, kellest ta enesele ühe korwikesse punus, keda ta oma lapsese pähä pani. Lapsuke oli kõige selle aja rahuliste maas olnud, kus ta wabel oma ema peale waadates naeratas, ilma et ta oleks teada wõinud, mis ema südames oli. Kui ema selle tööga walmis oli, pani ta ühe lambi põlema, mis ta korwikesse külge kinnitas, wõttis nüüd lapse oma hõlma, andis temale mitu kimmend korda suud, nagu ei tahaks ta temast lahkuda, ja pani teda siis tasakesi lilledega ehitatud korwikesse. Lapsuke magas nüüd omas süngis kui kena maalitud pilt lilledes wabel. Aga waata, kui kaua! mis saab! Pagana rahwas eas pimeduses üleskaewanud naene ja lapse ema wõtab korwikesse oma lapsese ja läheb nüüd jõe kanta oma jumalale. Gangesse emandale ohwriks wiima, kus ta weel ootama jääb, kuni tanged weewoolud ta last filmade eest ärawiinud. Naene ei olnud

korwikest küll sügawale wee siise lükanud, sest ilma tahtmata toob
 weñ lapsukest jälle jõe kaldale tagasi. Lapsuke, kes nüüd jälle
 oma ema wõis näha, sürtas omad käed tema järele wälja ja
 kisendas suure bealega, nagu oleks ta teda tahtnud appi paluda;
 aga ennem oleks ta löwi ehk tiigri käest wõinud abi saada, sest
 ema mõtete järele ei wõi see waene laps enam peastetud saada.
 Kord on ta oma jumala Gangesele teda ohwerdanud ja seepärast
 ei julge ta oma last enam tagasiwõtta. Weewoolud ajasiwad
 korwikesse ühe puuoksa külge, kust ta enam edasi ei wõinud minna.
 Ema, kes seda nägi, mõtles omas südames, ta laps wõiks ehk
 sell kombel peastetud saada, ja nenda wiisi peaks ehk ta jumal
 Ganges üksford lubatud ohwrist ilma jääma; selle pärast ruttas
 ta lapse ligi, et tema surma tõeks teha, wõttis teda oma hõlma,
 aga mitte, et lapsukele suud anda, kes juba oma peastmise üle
 rõõmus oli ja omad käekesed oma ema järele wäljasürtas, waid
 teda surmata. Oh hirmus lugu! ta wõttis oma armsa lapsukesse,
 tõstis teda nüüd taewa poole ja siis wiiskas ta kõige oma jõuga
 Gangesse rüppe, kes teda ka kohe allaneelas ja oma märga sängi
 mahamattis, et lapsukest enam näha polnud. — Oh, misugused
 jõledad teud saawad weel inimestest tehtud, kelle üle meil kartus
 peale tuleb; sest misugune kistia elajas wõiks oma lapsi äratappa!
 aga inimene üksi, see Jumalast langenud loom, on walmis kõige
 hirmsamaid tegusid tegema. Inglisemaa walitsuse all on nüüd
 küll, Jumal olgu tänatud, niisugused hirmsad, awalikud ohwer-
 damised ärakeeldud, aga siiski teewad nad nüüdki weel salaja
 niisugusid hirmsaid tegusid. Mõne aja eest tagasi oli üks isa
 oma lapse ema hõlmast äraiskunud ja teda Gangesse jõe ohwer-
 danud, kes teda kohe oma põhjatumaasse kõhtu neelas. Langenud
 inimene on ise walmis üht suurt tegu tegema, et seega oma hinge
 ärapeasta, aga keegi ei taha oma õnnistust Jesuse juurest otsida
 ja seda armust saada, enne kui Jumal omas armastuses inimese
 loomu muudab ja temale tahtmist ja jõudu annab, oma lootust
 Jesuse peale panna kes meid temaga on äralepitanud, ja siis
 õndsaks saada.

Dh lapsukesed, kes teie Jesust armastate! mis teete teie
waese pagana rahwa kasuks?

14. L ö w i.

Löwi on kahelksa jalga pitt ja neli jalga kõrge. Kord leiti
teda kaa Palestinas, ja Piiblis teda nimetatakse tihti tähtjaks kujuks
oma suuruse, wägewuse ja kuningliku seisuse pärast teiste elajate
seas. Praegu elab ta weel terwes Afrikas ja Indiamaal. Afrika-
maal saab löwi 500 naela raskeks ja elab 50—70 aastat.
Jalgades on tal põhjatu suur jõud. Uhe käpa hoobiga lööb ta
hobuse ehk härja surmiks. Tal on suured laiad lõuad ja väga
fange kael. Kuulmine on väga teraw, ja oma silmadega wõib
löwi pimedas hästi näha; sest kui päike loojas, läheb ta oma
warjupaigast mõirates mööda lagedat maad, ehk luurib kuskil
jõekaldal warjus oma saagi peale. Temal on nii suur jõud, et
ta hobuse ehk härja hõlpsaste omas suus äraweab. Ta ronib
salaja ja tasahiljusega maapinnal edasi ja kargab siis 20—30 jalga
forraga oma saagi peale. Tema jalgel on pehmed, raswased,
kabe tolli paksused, kummisarnatsed tallad, ja niisamasugused on
temal küünte all, mis aga natuke weikesemad on. Temal on
sellepärast wõimalik nii tawaa maa peal astuda ja nii kaugele
farata, ilma et ta oma seljaluu katki muriks. Omad küüned
rõmbab ta tupe sisse, mis naha all warjul on, ja sellepärast ei
wõi nad temal millasgi nüriks saada, et nad maapinnasse ei puudu.

Siin üks jutt ühest orjast, nimega Androkles, kes kord ühes
näitemängis wanal ajal löwi ette sai wisatud, wõib meile löwi
tarluselt tunnistust anda.

Kui mees oli löwi ette wisatud, arwas igauks, et löwi
teda kobe puruks kisuks; aga kõikide imelspanemiseks ei teinud
löwi temale midagi, waid rõõmustas ennast pealegi orja nähes,
teda meelitades ja teiste listja elajate eest kaitsedes, kes kaa oliwad
lahtilastud. Mispärast oli aga löwi just selle mehe wastu nii
lahke, kus ta ommeti juba mitu teist enne teda oli ärasõonud?

Mõne aasta eest tagasi oli seesama ori seda lõvi, kui see veel omas priiuses elas, leidnud, kui see oma jalaga lonkas ja hirmsat walu tundis. Ori, kes oma peremehe juurest oli ärajooksnud, tahtis esite jooksu panna, tuli aga kui ta lõwi omas walus nägi ligemale ja nägi nüüd üht suurt pinda tema jala talla sees olewat; ta tõmbas pinna oma käega tasahiljutesti wälja ja läks rahuliste oma teed, ilma et lõwi temale oleks paha teinud. Lõwi tuandis nüüd kohe oma heategija ära ja oli temale tänulik.

Kui rahwas seda imeasja nägi ja pealegi, et lõwi teda teiste kurjategijate eest kaitses, sest üks leopard oleks orja hea meelega puruks rebinud, laakis ta orja priiks.

Androkles pidi nüüd kuninga käsu peale suurt lõwi mööda Roma linnauulitsaid kõige linna rahwa ehmatuseks ja imekspanemiseks, edasi ja tagasi tallutama, mis tema kaa tegi, ilma kahju saamata.

Selle elaja kuninga lõwi üle wõiks veel mõnda jutustada, aga seekord tahan teile aga veel ühe jutu Piiblist temast meele tuletada. See on „Daniel lõwi augus“. Lugege seda lugu seal veel kord järelemõtlemisega ja püüdke siis sealt neid õpetusi omaks teha, kas teie Jumala tarkust wõite äratunda, et iga heategu tasumata ei jää, waid ise elajadki seda omas meeles peawad.

Armašta Jumalat ja inimest, ja ole lahke oma Looja ja kõige loomade wastu.

15. Wiigipuu.

Matt. ew. 7, 16. „Kas wiinamarju nopitakse libuwitsust ehk wiigimarju ohakast?“

Armas lugija, sull pole küll lusti üht ohakat hammustada ja teda maitseada! Wõiks sa aga enesele waewaks wõtta tema pehmet õilmealust lahtiteha, siis ei saaks sa tema wägewat ja magusat sisu maitstes teda ärapõlgama. Wluidugi wiigimarja sarnane ta eemaltki pole, aga siiski natuke ta sarnane; sest kui

see mitte nenda ei oleks, siis ei oleks teda saa mitte wõinud wiigimarjadega näituseks ühes nimetada. Ohaka magu pole mitte üffi wiigimari sarnane, waid saa ta wäljaspidine kuju; nenda kui saa üks küps kibuwitsamari ühe musta wiinamarjaga ühte nägu on. Wiigimari on alguses üks kookuseutud õis, selle nägu õitsemise juures mitte poolt nii palju awalikuks ei saa kui ohaka juures, waid pealegi veel kinnikaewab, nenda et õied seestpidi aga näha on, et nägemise tarwis nad peawad lahtileigatud saama. Sellepärast wõib wiigipuuust öelda: „ta kannab wilja ilma õitsemiseta. Temaast wõib saa öelda, et wili enne awalikuks saab, kui lehed ennast on wäljalautanud, sest see õitsew wiigimari oma loomuliku luku taga on oma kuju ja suuruse poolest küpse wiigimari sarnane. Sienu pud saawad juba jaanuaril awalikuks. Enne lihawõttepühi algab sala õitsemine, ja kui see aeg mööda on, hakkawad endid lehed esite wäljasirutama, kus juba marjad hakkawad küpselks saama. Kui nüüd lihawõttel üht niisugusi puud lehtedes nähikse, siis wõib saa tema pealt juba küpsi marju otsida, ehk küll veel mitte aeg ei ole, kus wiigimarjad hakkawad küpselks saama; sest waratsed wiigimarjad küpsewad muidu alles junikuus.

Küpsi wiigimari wõib juni kuni detsembrikuuni leida. Nad langewad puu otsast, nii pea kui küpselks saawad, maha, nenda kui prohwet Nahum ütleb, et nad sellele, kes puud raputab, subu langewad. Warased marjad on kõige paremad. Talwe marjad on küll suuremad, aga mitte nii terwed süüa; nenda ei ole saa wäga küpsed marjad enam nii head. Neid süüakse mitmet wiisi, wärskelt, kuiwatatud, wabel kookideks kookutambitud, mis nenda wäljanäewad, kui meie teisi kiwid. Wiigimarjaplaaster on hea mõne waha haiguse wastu. Kui prohwet Jesaja oli Numala käest wastust saanud, et kuningas Hiskia pidi eloma jääma, seal käskis ta teda üht wiigimarjadest tehtud plaastrit oma paise peole panna.

Kõige tähtsamalt Palestina wiljapuudest nimetatakse wiigipuu üle kõige, ja meie loeme pühast kirjast, et maakuulajad teiste wiljaga saa wiigimari enestega kaasatõiwad. Puu ise on kõwer ja sõline, tal on sile, mustakas loor ja pihusuursed

kolme- ja viieharulised lehed, mis ülewalt poolt karwased, alt poolt pehmed on. Teda tarwitatakse, nenda kui wiinapuud, aedades päewawarjuse; tema lehtede õhk on terwisele kasulik ja teeb inimest rõõmsaks. Tema juures, okstes ja ise weel wiigimarjartes on kange fihwtine üdi.

Wiigipuu on väga kasulik, sest ta võib 300 naela wiigimarju forraga anda. Wiigipuu saab väga wanaks ja võib kaa külmemais maades mitme saja aastaseks saada.

16. T i i g e r.

Tiiger on peaaegu lõwi suurune. Temal pole küll nii suurt jõudu, aga ta on see kõige hirmsam kistja elajate seas ja on usinam kui lõwi. Tal on kõik lõwi halwad teud ilma tema heategudeta. Wibane ja wereahne, on ta kõige maadele, kus teda leitaks, hirmuks.

Tiigri karw on punakas kollane, lorraliste musta triipudega, mis saba ümber rõngasteks lähewad; saba ots on must. Tema nahka peetakse hommikumaaal kalliks. Hiinamaa mandarinid ehk linnade pealikud, ülemad, katawad omad kohtujärjed tiigrinahkade.

Bengalia ehk kuningastiiger, kui kõige suurem tiigrifelts, on Indiamaal mõnes kohas tihti näha. Ta ronib oma saagile kõhu peal ligemale ehk luurib ühes wõsandikus, suures rohus tema peale ja kargab siis üle forraga ta peale nagu lõwigi. Et lõwi aga päewaajal rahuliste peidus on, on tiiger ses tükkis just tema wastane, sest ta läheb päewa ja öö ajal ühtepuhku oma saagi peale wälja. Ta wiib inimese oma suus nendasama hõlpsaste ära, kui kass oma poja. Tiiger on raske taltsaks teha, ja jääb kaa siis, kui

noorelt inimeste juures on üleskasmatud, väga kardetavaks loodumaks, sest ühel filmapilgul võiks tema vereahnus elavaks saada ja siis suurt kahju teha.

Tiigrijahid on Ida-Indias väga armsaks ajaviiteks saanud. ehk nad kül tihti suurte õnnetustega ühendatud on. Need jahid saavad kõige paremine elewantitega korda saadetud. kes omalt poolt suurt viha tiigri vastu avaldavad. Jahi peal läheb elewant oma lotiga igale poole võsandiku ja sunnib pärast tiigrit awalikule, kus siis teda püssiga jahimeestest lastakse.

Niisama tiiger kui kaa lõvi ei võida julge inimese filmi waadata, waid pidada selleüle kartlikuks jääma.

Indiamaal läks kord üks ohwitser padriku kändima, kus ta kena looduse üle ennast rõõmustas ja linnukesi ja kena liblikuid tähele pani, seal sai ta korraga ühe kuningatiigriga kokku. See wastutulemine tuli mõlemile nii äkitselt ja teadmata, et mõlemad korraga kookudes seisma jäiwad ja üksteise peale waatasiwad. Ohwitser polnud mingisugust sõjariista enesega kaasawõtnud, aga ta tuletas nüüd meele, mis temale oli öeldud, et tiiger kartmata inimese filma ei võida waadata ja seda kaua kannatada. Ta jäi sellepärast rahuliste seisma ja waatas kartmata ja teraselt tiigrile filmi; sell oli ju lust ta peale karata, sai aga ohwitseri julge waatamise läbi nenda rahutumaks, et ta nüüd salaja püüdis tema kõrwale minna, et ehk siit korraga ta peale karata. Ohwitser, kes selleüle veel südakamaks sai, hoidis aga nüüd terawaste omad filmad tiigri peal, ja tiiger nähti teda kartwat. Tiiger pani ohwitseri nendawiisi pea pool tundi aega tähele, ilma et tal oleks võimalik olnud, korraga salaja ta peale karata; pärast tüdines ta külap wist ära, sest ta kadus salaja puude taha ära. Ohwitser ei wõinud mitte küllalt Jumalat tänada tema imeliku kaitsmise üle nii hirmsa surma eest.

Siin weel üks jutt.

17. Hirwest ja tiigrist.

Ühe sõjapealikule sai lord Jda-Indiast kaks tiigrit kingitud. Ta tahtis hea meelega näha saada, kuidas tiiger metsa sees teiste elajate vastu ennast ülespeaks, ja tahtis sellepärast üht oma hirvedest selletarwis ohwerdada. Ta lastis selletarwis kohe metsas üht kohta linase riietega sisse piirada ja seadis jäägrid püüfidega wahiks. Kui kõik ju korrapärast oli wõitlemise tarwis walmistud, sai üks tugew hirm kahest Indianlasest wäljalastud ja laa üks tiiger. Tiiger, kes aga hirwe silmas, kargas kohe tema peale. Hirm seadis aga ruttu kui wälk omad sarwed sõdimise tarwis walmis ja wõitles nüüd nenda tugewaste, et tiigri enesest eimest korda äraajas. Tiiger katsus nüüd salaja ühe poole pealt hirwe laela karata, aga sai jälle temast tagasihitatud. Tiiger läks nüüd tuli wahikesse, kargas senna, tänna, aga hirm oli laa niisama ufin temale omad sarwed wastupanema. Tiiger kargas nüüd oma wereahnuses otse kohe hirwe otsa. Hirm wõttis teda aga nii tugewaste oma sarwede otsa, wirutas seda siis tükk maad enese ette maha ja jooksis ise tema peale, teda lord weel haawama, et tiigrit wõitlemise lust otsa lõppes ja hirwe eest minema läks. Tiiger kiskus nüüd linase riide katki ja kargas hanede hulka, kus ta ühe kohe mahamurdis ja siis tema werega oma ahnust were järele jahutos. Jäägrid piirasivad nüüd teda sisse ja mõlemad Indianlased wiiskasivad tale nahast koti üle silme, panivad teda jälle ahelatesse ja wiisivad teda nüüd oma puuri tagasi. Tiiger lasseb, kui ta näha ei wõi, ennast sedawiisi tallutada. Sõjapealik, kes seda wõidumängi pealtwaatas, kinkis hirwele nüüd oma endise priiuse; ta lastis temale hõbekeed laela panna, kuhu ta tema suure wahwuse tiigri vastu lastis sisseleigata, ja saatis teda nenda wäljaehitatud metsa oma sugulaste juure tagasi.

Lapsukesed, sõdige laa teie nenda oma hinge waenlase vastu.

18. Mis nägu on sinu kopikas?

Balju lapši on, kes omad kopikad Jumala riigi väljautamise tarvis annavad, ja seega teevad nad üht head tegu. Aga mis nägu on iga ühe kopik? On ta tina, wase, raua, hõbeda ehk kulla jarnane? Teie ei ole veel miilaski ehk tina ehk kulla kopikatest kuulnud? No siin pole ka mitte sest lugu, mis-sugune kopikas ise on, ehk kellest ta tehtud, waid see peale tuleb waadata, mis-sugusest südamest, mis-suguse mõttega ta saab antud.

Need, kes kerge meelega ja ilma mõtteta anawad, pänewad aga ühe tinatüki misjonikasssa jisse; nad kuulewad, kuidas ta seal sees kõliseb, ja see on kõik. Nad on selle kala jarnased, kes Petrusese raha töi, Matt. ew. 17, 27. Wase jarnaseks nimetame meie seda kopikat, mis niisuguse mõtetega saab antud, et teised

seda näeksiwad. Jeesus armastab alandliku andjaid. Rom. 12, 8. ja ta ütles Matteuse ewangeliumis 6 p. 3 s.: „Aga kui jina waestele andi annad, siis ei pea sinu pahem käsi mitte teadma, mis sinu parem käsi teeb.“ Üks raudkopikas on niisugune, mis külma südamega antakse. Nad annawad sellepärast et teised annawad, süda pole seal juures tegew. Tõeste, niisuguste andjate peale ei saa Jumal mitte hea meelega waatama. Reist nimetatud kopikatest reist wiisi on hõbekopikas. Mis-sugune on küll üks niisugune hõbekopikas. Ta tuleb

ühelt haledameelelisest südamest. Halaastus ja hale meel teiste häda üle on fiiduwäärt ja hea. Kas ei peaks kaa meil hale meel pagana rahwa üle olema, kes omas rumaluses weel kiwist ja puust tehtud jumalate ees oma põlwi nifutawud? Ehk ei peaks meil kaa waeste laste üle hale meel olema, keda kaa meie maal weel küli on? Tõeste meie süda peaks soe olema kõige hädaliste wastu, ja meie käsi peaks igal ajal walmis olema, neile igal ajal appi tõttama. Kuldkopikas on aga kõige parem. Ta on üks armastuseand meie Jumalale. Meie peame andma, sest see on meile teiseks loomuks saanud, aga meie anname rõõmsa südamega ja hea meelega, ilma et meid keegi seda sunniks tegema, sest see tuleb armastusest Jumala ja Sunnistegija wastu. Meie igatsimine on, Jesust omale abimeheks saada. Rõõmuse tuse pärast ja tänulikku südamega anname meie, mis ial wõime, et seda kaa omalt poolt tunda, et teised Teda tundma õpiks. Armastus on kuldkopika nägu ja kuld peegel misjonitee peal, kelle sees meie oma Sunnistegija nägu wõime näha.

Nüüd tahan teile kaa kolm teed näidata, kelle peal teie kopikad kullakopikateks wõiwad saada.

Esimalt lastein oma and üks teenitud anne olla, ja kui ial wõimalik, oma enese waewa cest saadud; sest seda, mis teil enesel midagi ei maks, ei saa teie ommeti oma Jumalale paksuma. Midagi wõib igauks teenida, kui tal aga tahtmist on.

Teine tee, kelle peal meie kopikad kuldseks wõiwad saada, on, et meie seatud ajal anname ja ühtepuhku sell ajal, kas igal pühapäewal, nenda kui esimesed kogudused Jerusalemas, wõi kui see meile raske, iga suu üksford. Kui anded nenda saawad antud, siis pole karta, kui oleks nad antud, kui süda lord soojaks läks, aga pärast jälle niisama külmaks jäi kui enne seda, waid siis wõib tõeste äratunda, et armastusetuli südant ühtepuhku sooja hoiab. Niisugused anded ei saa millasgi äraannustatud, waid kui seatud aeg tuleb, saawad nad antud. Nad on päikese sarnatsed, mis millasgi ära ei unusta, iga päew oma walguse kiirsi meie maa peale saata.

Kolmas tee, kuidas meie wäse kopikad kullaks wõime muuta,

on kui meie omad kopikad palwed anname. Palwewa m saab nende ees läima ja neid õige kohta juhutama. Kes kuldkopika annab, saab wiististe Jumalat paluma, et See seda annet wastuwõtaks ja siis teda oma riigi kasuks ja nime auuks pruugiks. Palwe läbi saate teie Jumala õnnistust enese peal tooma, sest Jumala õnnistuse läbi võib aga üks niisugune kopikas kullaks muudetud ja siis pagana rahwa kasuks saada; muidu võib ta ehk kui tina- ja rauatükk pagana rahwa pihku juhtuda, kes seega enesele ehk patuahelaid võib walmistada, mis teda lord põrgus saaks kinnipidama. Tehke palwet, et Jeesus, see hea karjane, waesid lapsi wõtaks kaitseks, ja et nemad teda wõiksid armastada.

See on nenda tõeste tõsi; aga see õpetus pole üksi weikeste lastele, waid ka kõige suurte inimestele.

Paluge, siis saate teie, et ka teie jälle wõiksite anda.

Üht rõõmsat andjat armastab Jumal.

19. Jaguar (Amerikamaa tiiger.)

Jaguar on Ida-India tiigri suurune ja Amerikamaa kõige suurem ja kiskjam elajas. Ülewal pool teha on ta kollane; all pool on tal mõlemil pool neli rida mustakaid plekka; kõhu all on karw walge. Tema elukoht on Lõuna-Amerika.

Temal on jõudu küll, lehmade, houste, põdrade, ehk lammaste peal jahti teha. Pääwal mogab ta metsas ja paksus padrikus ja lähed aga õõ ajal oma saagi peale wälja. Ta on kartmata, wäga julge, ei põgene millaški, kui ka palju waenlasi temale wastutulaks.

Aastal 1823 tuli lord õõ ajal üks jaguar Lõuna-Amerikas ühte katoliki kloostri, kus üks käärkambriuks hooletuse läbi lahti oli jäetud, ja peitis ennast siin ära. Esimene munk, kes teisel hommikul kiriku astus, sai kohe puruks listud, nendasamati ka teine; kolmas munk nägi weel aegsaste õnnestust ja kiskjat elajat ja võib weel ruttu ukse kinnilüüa ja lära teha. Et käärkambriis akent polnud, sellepärast pidiwad nad katuse lahtitegema, et sealte

wäljajoosta, et seal oma foolisõbradele imeasju awaldada; isa kirus mind aga weel furd tagasi, öeldes: „Dota, mull on sulle weel midagi öelda.“ Ma tuln tagasi, enese südames mõeldes, mis see küll pidi olema, sest ma tundsin ju nüüd tunnikella nii selgeste ära, kui oma wiis sõrme. „Armas poeg“, ütles nüüd isa, ma olen sulle tunnikella äraseletanud, nüüd pean ma sulle aga kaa aastakella äraseletama, kuidas ja seal kõif oma elutunnid eht aastad wõid järelearwata.

See kõif oli mulle Ladinakeel, kellest ma aru ei saanud, sellepärast ootasin ma rahuta isa seletust.

Bibliraamat eht Jumala sõna õpetab meid, et inimene kõigest 70 eht 80 aastat elab. Kui meie nüüd 80 aastat 12 jalku jagame, nenda kui seda tunnikella pealt näeme, siis tuleb peaaegu 7 aastat iga tunni peale. Kui üks pois 7 aastat wana on, siis on ta ühe elutunni elanud; see tund on nüüd jünule mu poeg lõõnud; oled ja 14 aastat wanaks saanud, siis on 2 tundi jünu elust mööda, ja 21. järel on kolmas tund lõppenud j. n. e. Sell kombel wõid ja ikka teada, kui palju su elutund on, see tunnikell wõib sulle seda ikka meele tuletada. Sell kombel on minu wanaisa kella 12 ajal, minu isa kella 10 ajal ärasurnud. Mill tunnit meie ärasureme, on üksi Jumalal teada, aga seda wõime ja peame meie meel tuletama, mitu tundi meie elust juba on mööda läinud.“ Ma tänasin see peale oma isa, kes mind nenda õpetas, ja wõin nüüd weel teile öelda, et tema ise kella kuue ajal ära on surnud. Iga furd, kui ma kella peale waatan, mõtlen ma sellepeale, et kaa minule pea wõiks surmatund lüüa.

21. Leopard.

Leopard on üks kena loom. Tema karw on ülewal pool kollane, all pool walge, mustaka, roosisarnatse plekkidega. Ta ronib just kui kass, ja kargab nendafamati saagi peale, kui see hiire peale. Tema heal on pool nurisemine, pool mõiramine, nenda kui wihase koera heal. Tema elukoht on Lõuna Aſia ja

Afrika, kus ta kõige paksimates metsades niihästi päewa kui öö ajal oma saagi peale wäljaläheb ja iseäranis ahvide liha armastab.

Leopard on wäge tige, wihane ja wereahne. Lõwi murrab, kui nälgane ehk wihane on, aga leopardil on hea meel, niipalju kui wõimalik mahamurda. Ta ronib wahel salaja lammasstekarja, ja et küll temale ühest lambast saaks, murrab ta hea meelega terve farja maha, kui mahti saab, oma wereahnust jahutada.

Ühes kohas Aafrikas tuliwad kaa kord kaks wana ja kolm noort leopardi lammasstekarja; nad tapsiwad siin 100 lammasi ära ja imefiwad nende were wälja. Metsa tagasihimines wõtsiwad mõlemad wanad leopardid iga üks terve lamba suhu, ja noored wõtsiwad iga üks pool lammasi oma lõugade wabele. Küllainimesed, kes seda aeglaste oliwad teada saanud, jooksiwad neile püüsidega vastu ja lastsiwad nad maha. Üks ainus wana leopard põgenes metsa ära.

Need lapsed, kelle hea meel sest on, et waesid loome wõiwad waewata, nagu näituselts mõned liblikatel tiiwad mahakisuwad ehk linnufese pesad ärariisuwad, on kaa leopardi sarnased.

Wõib aga üks niisugune wereahne ja armastufeta laps taewasse saada?

Jumal on armastus, Kristus on armastus, ja igaüks, kes taevasse tahab saada, peab leopardi loomu enesest jätma ja wogaks talleseks saama.

Büha kiri nimetab Jesust „Jumala Talleks“; sellepärast peawad kõik lapsed tema eeskuju järele tasafemeeliseks saama, et juba siin wõiksid õnnelikult elada ja siis kord taewa saada.

22. Indiamaa ahwid.

Nende loomade üle wõiks palju kentsakaid asju öelda, keda mõnes India külas ja linnades hulga wiisi nähakse, kes seal suurte puude otsas ja majakatuste peal endid ülespeawad. India rahwas peawad neid ühe oma Jumala asemikuks, keda nad „Hanamanta“ nimetawad, ja auustawad neid sellepärast kui oma jumalaid. Need tigidad jumalad on aga neile, kes neid auustawad, suureks tülikuks ja äparduseks, sest nad teewad kõikjugu kawalaid tempusid ja on suured kelmid, wargusele walmis. Ida-Indias pole poodidel aknaid, nenda kui meil, waid on uulitsa poole lahti, kuhu asjad ümmarguste korwidesse on näituseks mõõdaminijatele wäljapanud. Enamieste on puuwiljad ja söögi-
taimed mis ahwidele rõõmuks filmi paistawad.

Üks misjonär Ida-Indiast jutustab meile. Ühel hommil, kui ma tee peal Jumala teenistusel olin, nägin ma, kuidas üks suur ahw tasahiljusest mööda uulitsaid mulle wastutuli, filmad oliwad tal pool finni, ja niisuguse haleda näu ja waewase olemisega, kui oleks ta terve öö walwanud, sest wäsinud ja unine nägi ta wälja, sest ta ei jõudnud peaaegu enam käia. Nenda jõudis ta waewalt just kui surmakutsar ühe õunapoe ligi-
date, kus wili kenaste korwides oli üleslautud. Nüüd muutis pilt ennast teiseks, sest just kui oleks ahw surmast ülesärganud, fargas ta ruttu kui wälk, nenda kui aga ahwid ial wõiwad farata, ühe wiljakorwi peale ja sealt jälle niisama ruttu katusele, fust õuna peremees teda enam fätte ei saanud, ja fõi nüüd rahu-

liste oma warastatud puuwilja, mis ta usinaste oma käte wahel oslab wõtta.

Üks teine misjonär, kes kodu oma kirjutamisetööst wäsinud oli, läks ühte lähedasest padrikusse ennast jahutama, kus ta wahel mitu tundi ahwide kentsakaid tempusid tähele pani. Ühel päewal wõttis ta enesega natuke leiba kaasa, mis ta tihti ahwidele jagas, ja wiskas ühele neist tüki pihku. See pistis leiwatüki suhu, aga silmapilgul kargas üks suurem ahw tema juure, kes tema ligidal puuoksa peal oli, ja andis noore ahwide hea kõwaloopu, mis sellele niisugust walu tegi, et oma suu ammuli ajas ja hirmsaste karjuma hakkas. Wana ahw nähti just seda tahtwat: sest ta pistis nüüd ruttu oma käpa noore ahwi suhu, wõttis sealt leiwa tüki wälja ja sõi selle ise ära.

Igaühel kaupmehel, kell asju on wäljapandud, kelle järel ahwid wäga maiad on, on kepp käes, kellega nad oma wara kurjategijate eest kaitsewad. Nende jumalatest nähtakse sellepärast palju kaiki pekstud liigetega ja puruks löödud sabadega olewat niisuguse igapäewase sõdimise järel.

Siiiski on nad rahwa jumalad — jumalad, kes neile millaski head ei tee, waid ühtepuhku warguse tujul kahju.

Neid häbemata santa jumalaid ei tohi nad surnuks lüüa; aga nad peksawad neid oma keppidega, kui aga mahti saawad; ja et nad nende aru järele nende jumalad, on, saawad nad siiski halwaks peetud ja oma ümmardajatest haigeks peksetud.

Armsad lapsed, mis arwate teie sest? Teile külap ei tulekski meele, üht ahwi oma Jumalaks pidada, sest teie teate, et ta aga üks meie Jumala loodud loom on. Mis teeb aga siin teie ja paganarahwa wahel wahet? Teil on Jumala sõna, ja olete ju lapse põlwest saadik oma kristliku wanematest ja koolmeistritest õpetatud saanud Jumalat äratundma. Pidage sellepärast Jumala sõna kalliks, lugege palwes, et ta teile üheks Jumalikuks wäeks igawese elule saaks. Mõelge aga kaa wäese paganarahwa peale, kes ahwisid oma jumalateks peawad ja neid siis iga päew hirmsaste peksawad.

lemad metsa jooksnud. Ahwidel on suur jõud, ja nad oleks wõinud kaa koera furnuks lüüa ehk oma terawa hammastega teda furnata, sest nende hammustamine on kihwtine; see furd jätsiwad nad teda aga weel elama, peale seda kui nad teda hästi oliwad alandanud.

24. Rättetafumine.

Ühe maja ukse ees istus furd üks uulitsapühlija pois kwi-trepi peal. Luud oli tal ühes ja suur wõileib teises käes, mis hea inimene temale oli annud. Ta sööb röömsaste oma leiba ja põmised selle juures weel läbi nina üht wiisi. Seal näeb ta koraga üht koera oma ligidal magawat; ta hüüab nüüd haleda healega: „Tule feia, ja waene koer!“ Kui koer lahket healt kuulis, tegi ta silmad lahti, ajas kõrwad fikki, liputas sabaga, ja kui ta nüüd poisi nägi oma wõileiba sööwat, tuli ta ligemale. Pois hoidis temale tükk leiba nina ette; kui nüüd aga koer oma kaela wäljasirutas, lahket annet tänuliku südamega wastuwõtma, seal tõmbas pois oma käe ruttu tagasi ja andis

nüüd teise käega koerale oma luuaga hea matsu selga. Waene koer, kes poisi kawalust ei tunnud, jooksis nüüd hulgudes ära, aga pois ei wõinud küll oma kõhtu naeru pärast kinni hoida, sest ta oli nii väga rõõmus selleüle, et waest koera oli hirmutanud ja teda löönud.

Üks auus ja rikas herra, kes teisel pool uulitsat elas, nägi omaist aknast poisi tempu. Ta tegi ruttu oma ukse lahti ja hüüdis poisi lahke healega enese juure. Kui pois ligemale tuli, hoidis herra üht hõberubla omas pihus õeldes. „Kas ei tahaks sa küll seda enesele saada?“

„Miks mitte!“ wastas rõõmsa näuga pois, „kui teie nii hea tahate olla.“ Ta tuli usinaste ligemale, oma kätt pakutud ande järele väljastutades. Aga, oh seda hirmu, mis ta nüüd tundis! Auus herra, kes oma selja taga kepi oli warjul hoidnud, tõi selle nüüd ruttu awalikule ja andis sellega poisile wastu

kätt, et aina plaksus. Pois hakkas nüüd walu pärast hirmsaste karjuma.

„Mispärast lööte teie mind?“ küendas ta, ja nägu krõmpsu ajades ja kätt hõõrudes, karjus ta wihaselt edasi: „Ma pole teile midagi kurja teinud, ega teie käest seda raha palunud, mis teie ise mulle palkusite.“

„Mispärast oled sa enne waest koera löönud?“ wastas nüüd herra, kes poisit kisa üle naeris; „ta polnud sulle kaa midagi kurja teinud, ega su käest leiba palunud. Pane seda aga edespidi tähele, et koertel nendasamati tundmine on, kui poistel, ja õpi kõige looma wastu lahke olema.“

25. Rebaseraud

eht

kes teisele auku kaewab, langeb ise sisse.

Julius oli ühe rikka peremehe poeg, aga väga kuri pois. Pois ta ial oma koolisõbradele paha teha, siis oli ta väga rõõmus ja naeris weel pealegi. Seda ei armastanud sellepärast kaa üldki koolilaps, waid igauks hoidis ennast temast nii palju kui võimalik eemal. Julius ei pannud aga seda miksiks, waid ütles: „Barem, et kõik mind kardawad, kui et nad mind salliksivad.“ Sellest soowimisest wõib ju iga auus laps äramõista, et Julius tige pois oli. Üht tegu tema elust tahame siin awaldada, kellest

igauks wõib äramõista, et Jumal kurja fätte tafub. Ühel hommilful käis Julius mööda pöõningit kanamune otfimas ja leidis fiit kogemata ühe lõfsu, mis kord rebafepüüdmiſe tarwis oli tarwitatud. Pois, kelle ſüdames ühtepuhku halwad mõtted oliwad, hüüdis nüüd, kui rebaferauda nägi: „Aha, ſellega tahan ma täna ühe tembu teha! Widrik, meie naabri weikene poeg, peab täna rebafe aſemel fiin raua ſees mõirama!“ Nenda kui mõeldud ja öeldud, nenda kaa tehtud. Ta jookſis lõffuga ruttu oma iſa rohuaeda, ſeadis fiin ſuure rohu ſiäſe lõfsu üles, et teda ei wõinud näha, ja röömuſtas ennast juba, kui ta järelemõtles kuidas ta weikeſt Widrikut wõiks petta. Ta läks ſelle tarwis Widriku juure ja palus teda haleda healega: „Armas Widrik, ole nii hea ja tule täna minuga meie rohuaeda mängima, minul on ükſi wäga igaw, meie tahame ſeal linnupeſaſid ülesotſida.“ Widrik oli küll waeste, aga Jumalakartliku wanemata laps, kes teda oma Snniſtegiſa ſõnadega õpetaſiwad, kõiki inimeſi, kaa oma waenlaſi armata: „Armatagem neid, kes meid wihkawad.“ Ta ei teinud ſellepärast kaa midagi ilma oma wanemate lubata, ja oli neile ikka ſõnakuulelik. Ta iſa oli, et Juliuſe kiufatufi palju tähele ei pannud, waid waſtas: „Õſite teen ma oma iſa kãſuõpetuſe järele ja pärast awitan ma oma ema; õhtu, kui ehk aega ülejäab ja mu wanemad mind lubawad, fiis tahan ma kaa ſinuga tulla mängima.“

Niiſugufe ſelge waſtuſe peale polnud Juliuſel enam midagi öelda, kui oma teed minna; aga omas ſüdames mõtles ta, kui ta kaa kõhe ei tule, pärast lähew ta ommetigi lõfsu.

Õhtu poole tuli Widrik, kui ta ſelle tarwis oma iſa kãſt oli luba ſaanud, Juliuſega mängima et ſee küll ju kõige oma rumala tempude üle rebaferaua oli äraunſtanud.

Mõlemad poisid läkſiwad nüüd rohuaeda linnupeſaſid tagaotſima. Otſimife juures tuliwad nad ükſ teiſeſt õige kaugele ära, ja Widrik, kes ühe linnupeſa oli ülesleidnud, kiſendas nüüd röömu pärast: „Üks kena linnupeſa! fiin pöõſas näen ma ſeda.“ Julius, kes teiſel pool aeda oli, tuli nüüid jookſtes ſuureſt rohuſt otſekohe läbi ja röömuſtas ennast juba, linnupeſa ärahawitada

wõida. Nüüd tuli tale aga nuhtlusetund kätte. Et wanemad omas rumaluses teda ei nuhtlenud, sellepärast pidi Jumal teda karistama, ja sõna sai siin tõeks, et, „kes teisele auku kaewab, ise süüselangeb.“ Julius jooksis ilma teadmata seitsmasti rohusi läbi, kus ta hommikul Widrikule lõksu oli seadnud. Ta astus lõksu, lõks kargas finni ja Julius oli nüüd lõksu terawa hammaste wahel. Ta kisendas hirmsal kombel, sest raudhambad oliwad temale peaaegu jalaluu katti põrutanud ja tegiwad temale hirmsat walu.

„Tulge appi! tulge appi!“ hüüdis ta, „ma suren! ma suren, ma olen surnud! tehke mind lahti, tehke mind lahti!“

Widrik, kes ei teadnud, mis temale oli juhtunud, jooksis nüüd täis ehmatusi temale appi ja tegi teda siin suure waewaga lõksust lahti. Ta wedas teda nüüd tuppa tema wanemate juure, ja tundis tema pärast wäga haledat meelt.

Kui Julius oma kurja südant Widrikule oli awaldanud, ei rõõmistanud see ennast mitte tema teenitud palga üle, waid tegi tema eest palwet, et Jumal tema kõwa südant ümbermuudaks. Widrik polnud mitte üksi seda palwet; „anna andeks meie wõlad, kui meie andeks anname oma wõlglastele,“ pähä õppinud, waid see palwe tuli tema südamest. Julius pidi mitu nädalat walu sees maas olema, kunni ta haige jalg jälle terweks sai.

Selle walukoolis õppis ta Jumala õigusi tundma, ja sai tema kartuse südamesse. Widriku armastuse läbi sai ta pärast heaks poisiks, et ta nüüd kõige teiste koolilaste rõõmuks Widrik auusa eeskuju järele hakkas elama.

Armsad, lapsed! ärge püüdke millasgi teistele paha teha, muidu saab Jumal teile kahewõrra kätte tasuma; õppige aga kaa siin Widriku eeskuju järel teistele andeks andma, sest juis wõiksite teie ehk mõnda kurja poisi oma hea eeskuju läbi üheks heaks poisiks ümbermuuta.

26. Iruu koer.

Üks Uue-Hollandi koer, kes ühes rikkas majas elas ja seal Pöögitudrukuga suur sõber oli, läks sellega iga hommiku turule. Koer tõi tüdrukule rätiku ümberpanna ja ootas siis, kormike suus,

ukse kõrvas enamast lahkeste laasapakkudes. Kõik, mis tüdruk tema kätte uskus tõi ta ikka koju. Ta ei julgenud mitte üht tükki liha süüa, kui temale selle tarwis luba polnud, et see temale ehk wahel nina all kormi sees suureks kiusatuseks wõis olla.

Ühel päewal pidi ta jälle liha oma kormiga koju tooma, sai aga teistest koertest tagaäetud, kes tema kormist liha püüdsiwad ärawarastada. Nad haukusiwad ja äsfitasiwad teda nendega taplema minna. Oleks ta oma kormi suust mahapannud, neid üleannetumaid nuhtlema, siis oleks nad kelmid tõeste ta liha ärawarastanud. Seda nähti ta aga kaa teadwat, sest ta ei hoolinud nende noffimisest ühtegi, waid jooksis koju poole, nagu ei oleks ta kuulnud ega näinud. Kui ta aga fiin kormi lihaga oli äraannud, ruttas ta tagasi ja nuhtles nüüd üleannetumaid oma terawa hammastega.

27. Jumala imelik lapsi kaitmine Schotimaa mägestikus.

Schotimaal, kus õige suured mäed omad pead taewa poole tõstawad, on kaa palju orgusid, mis lageda maa sarnatsed ja selle peale rohu rohiline tekk on laetud. Et fiin otsata suured

lambakarjad peetakse, sellepärast on Jumal kaa need orud nenda
 kenaste rohilise rohuga katnud ja mägedest sissepiiranud, kus
 lambad vööd ja päevad endid võivad ülespidada, ja sinine taeväs
 hiilgava tähtedega on nende lauda katnud. Need karjad on wahel
 ni suured, et nad mitu Inglise penikoormat maad magamise
 tarwis tarwitawad, ja sellepärast ei oleks kellegil võimalik olnud,
 neile nii suurt lauda ehitada. Need karjamaad on aga kaa sisse-
 piiratud, et üks kari wõõra piire sisse ei tohi minna ja selle
 pärast on weel karjadel isearanis mehed seatud ülewaatajateks, kes
 hommikust õhtuni ümberrändawad, et kari üle piire ei läbeks.
 Ühe niisuguse rändamise juures wõtis kord üks karjajülewaataja
 oma kolmeaastase poja enese kaasa, kus neid tema truu koer
 juhatas. Kõik karjakohad läbi käies tuliwad nad ühe jõe kal-
 dale, kaljude ligidale, kust weši woolates ja suure mürinaga maha-
 langes. Shtu oli ju ligi tulnud, ja karjus, kes oma karja tahtis
 weel kord ülewaadata, ronis ühe suure kalju otsa, kust ta õige
 kaugele wõis näha. Oma weikese poja jättis ta alla orgu, teda
 noomides, mitte ennast paigast liigutada, kunni ta oleks tagasi-
 tulnud. Ta oli aga alles kalju otsa saanud, seal tõusis korraga
 paks udu ülesse, mis jün mägestikus mitte harwa ette ei tule,
 nenda et mees enam künnet sammu enese ette ei wõinud näha,
 ja päewawalguš oli pimedada õõ sarnane. Kartlikult ja muretsewa
 südamega ruttab nüüd isa kalju otsast alla orgu, oma poega
 ülesotsima, aga suure hirmu ja pimeduse pärast kautab ta õige
 tee ära, ja kõik otsimine oma poja järel on ilmaaegu. Wäsinud
 ja täis muret tuleb ta koju ja ei leia kaa siit oma truu koera,
 kes temast oli äralahkunud ja temale muidu ikka suureks abiks ja
 toeks oli olnud. Jooksmisest ärawäsinud uinub ta magama, aga
 nii pea kui hommikupuna taewalautusel näha on, ruttab ta jälle
 oma naabritega ühes mägestiku, jõekaldale oma poega tagaotsima.
 Terwe päewa otsimine on aga kõik ilmaaegu. Dõ tuleb kätte
 ja waene isa peab kurwa südamega jälle ilma oma pojata koju
 tõttama. Koju tulles kuuleb ta imekspannes, et tema truu koer
 olla koju tulnud, enesele jün tüli leiba wõtnud ja sellega ära-
 jooksnud. Teisel päewal otstitakse jälle last, aga kaa see kord

ilmaaegu; foju tulles kuulab isa jälle, ta koer olla foju tulnud ja praegu leiwapalufesega ärajooksnud. Karjus jäi nüüd järele-mõtlemata koera imelikku töö üle ja tahtis nüüd teisel päeval koera järeleminna. Üks päew oli jälle mööda läinud ja nimeratunud ajal tuleb koer jälle foju, palub enesele siin kartlikult tüki leiba ja jookseb nüüd ruttu minema. Lapse isa jookseb koerale tagajärele ja tuleb oma koerast juhatatud ühe suure tõkke juure, mis seal ligidal oli, kus tema laps kautfile oli läinud. Koer kargas siin kalju otsast alla ja kadus pärast ühe kalju prau wabele ära, kuhu tema peremees temale aga waewalt wõis tagajärele ronida. Kes

wõib aga siin isa suurt rõõmu üles maalida, kui ta siin oma armast ärafadunud poega pehme sambla peal istudes silmas, kes tüki leiba omas käes peab, mis koer praegu temale oli toonud!

ja kui ta nüüd oma isa nägi, firutas ta naeratades käed temale wastu, kui see tema kaljudest ehitatud seinte wabele astus. Isa rõõm oli nii suur, et ta oleks wõinud hüpata; ta wõttis oma poja enese hõlma, ronis kitsikust wälja, kuhu laps pimedada öö ajal oli äraefüünud ja tõttas nüüd

tagasi koju poole; truu koer avaldas oma rõõmu äga seega, et maha ei jätnud lustakat wiisi karates neid koju poole juhatamast. Lapse isa oli oma truui koeraga rõõmus lapsukesse ärapeastmise üle.

28. H u n t.

Hunt on üks neist kõige kahjulikumatest kiskja elajatest, kes ilmalõppemata nälja pärast kõiges karjades suurt kahju wõivad teha. Ta on väga ettevaatlik, kui ta saagi peale wäljaläheb ja avaldab wabel suurt kawalust; siiski on ta kaa väga kartlik loom, ja kui ta wõscl pealekippub, wõib teda juba tuletituga metsa ajada. Talwel on ta julgem ja tuleb siis tihti lammasete ja sigade lauta wõõruscle. Temal on nii suur jõud, et ta suure lamba omas suus wõib ärawedada, ilma et teda maa külge laseks puintuda. Tema heal on hirmus hulgunine.

Emane hunt toob omad pojad pinedas kohlades ilmale; ta kaabib enesele selle tarwis ühe suure puu ligidale augu, kuhu ta enesele pesa teeb. Ta on nii tark, et ta pesa ligidal milledski ei riisu ega saagi peale wälja ei lähe; ta kaswatab omad pojad suure hoolega üles; nad sünniwad pinedast, aga väga terawa hammastega ilmale, ja nii pea kui silmad lahtiläbewad, on nad kaa juba maiad liha järele; nad kargawad juba mõne nädala pärast tapeldes kanade ja jäneste peale, mis nende ema meile koju toob.

Karjased, kes hundi kawalust tunnewad, ütlewad: „Seda hunti, kes kartmata otse karja peale kippub, ei ole karta; aga üks teine salaja hunt karja jookseb.“ Seletuseks:

Kahescl hundist, kes ühel meelcl tahawad saagi peale wäljaminna, et ühest karjast üht lammascl enesele tuua, tuleb aga üks nähtawale ja läheb siis tasa hitjukest karjakrantsi peale. Hakkab koer haukuma, siis näitab hunt kartlik olewat ja jookseb tagasi, wahib aga seltejuures ikka jälle koera peale, kas see temale kaa tõeste järeletuleb. Ei tule koer ega karjus tema järele, siis tuleb ta teist korda karja peale ja äscltab seega koera wihale.

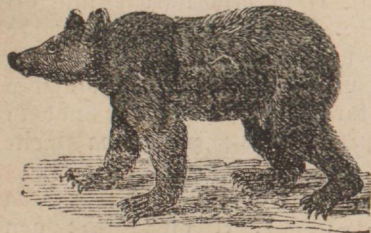
On koer nenda karjast eemale petetud, ja wahib karjus ja terwe kari hundile tagajärele, seal tuleb teine hunt teiselt poolt, selja tagast salaja karja sekka, wõtab siin rahuliste enesele lamba suhu ja jookseb metsa, kus siis mõlemad mõrtsukad oma raawast saaki üks teisega jagawad, ehk küll üksainuke hunt kaks lammast korraga wõiks nahka panna.

Kus palju huntisi on, seal on kaa karjased targemad; nad ei karda seda hunti, kes neid tahab ekstitada, ei lase kaa oma koeri neid tagaajada, waid wahiwad teisele poole karja, kust nad kaa siis ikka weel õigel ajal salaja hunti wõiwad karjast eemal hoida.

„Zumal hoidku meid niisuguste kurjategijate eest!“

29. Wanamees kasukas.

Wanamehel Pätzil on wististe seda kasukat tarwis, sest seal kus ta oma suurema eluaja ennast ülespeab, kus teda enamiste leitakse, on ikka enam talwe kui suwe aega; sest seal on ju sügise lund sadamas, mis kowade alles lõppeb. Poleks wanamehel sooja kasukat seljas, siis oleks tal küll õige tibe lugu. Zumal pole aga mitte üht ainukest looma meie maa peale loonud, kelle elu ülespidamise tarwis tema kaa ep oleks muret kannud; nenda on kaa wanamehe Pätzi eest muret

kantud, kes Põhja-Europas ja Amerikas elab.

Zust nenda, kuidas teie emad teie eest hoolt kannawad, teid sooja riietega katawad, kui talwel külmu on, ehk teid suwe soojal ajal õhukeste riietega ehitawad, nenda on Zumal loomu poolest kaa faru eest muret kannud, sest talwel on ta kasukas paks ja raawane, aga suwe ajal õhuke.

Nüüd tahan teile aga kaa jutustada, kuidas wanamees kasukas tooi läks; kui palju ta selleläbi targemaks sai, ei wõi ma teile öelda.

Siiski võime sest äratunda, et tal üks hea meeletuletamisejõud oli, mis iga ühest, kes koolis käivad, ei võdi võeldud saada.

Ühest üksikust metsakohast Põhja-Amerikas, kus aga mõned külad ülesehitatud on, mis pealegi vahel mitu penikoormat maad üks teisest eemal seisavad, leidis kord üks koolipois talve ajal ühe weikese karupoja, kes omast emast mahajäetud, pool surnud külma pärast siin maas oli. Ta võttis teda enesega koju kaasa ja kandis tema eest soojas toas hoolt, et karu jälle elama hakkas. Pois mängis karupojaga, nenda, et see igale poole temale järel jooksis ja kaa koolituppa. Koolmeister waatas imekspannes pealt, aga ei keelnud teda ära tuppa astumast, et siin teiste koolilastega ta nüüd võis iga päew koolis käia. Iga kord, kui ta tuppa astus, heitis ta sooja ahju ääre maha, kunni koolis õpetus lõppes; siis sõi ta nende leivapalukesi, mis temale igaüks rõõmuga andis, ja jooksis siis koera moodi oma noore peremehe kannul koju tagasi. Nenda oli lugu terve talw otsa, aga kui kewade tuli ja lumi igal pool hakkas sulama, sai karule rohiline mets armsamaks kui loaseinad, sest ühel ilusal hommikul läks ta ära metsa ja ei tulnudki enam tagasi.

Sellepeale läks mõni hea aasta mööda; koolipoisid, kes kord olivad karupojaga mänginud ja teda oma süөгitaskust süöt- nud, olivad juba kõik meheks saanud ja saatsiwad nüüd omad lapsed kooli.

Talwe aeg oma külma tuule ja paksu lumega oli jälle platsis, ja koolipoisid, kes punase palgedega tuppa astusiwad, ütlesiwad kõik, et

täna väljas väga külma olla. Sedasama arwas kaa wanamees kaskas, wana Päts, kes kaa koolipoiste järel koolituppa astus; sest üks pois oli toakse lahtijätanud. See wanamees polnud

keegi muu, kui wana karu, kes omas lapsepõlwes koolis käinud. Koolmeister ja koolipoisid ehmatasiwad wäga selle koolisõbra üle ära ja ei teadnud, mis nad sest pidiwad arwama; karu oli aga õige sõbralik, sest kui ta kõiki oli teretanud ja koolipoiste leiwakotid läbi nuusutanud, heitis ta ahju ääre maha oma külmetanud selga soendama. Koolmeister ja koolipoisid polnud aga oma karwase wõõraga sugugi rahul, ja ajasiwad teda uksest wälja. Kütlamehed ajasiwad nüüd karu oma püüsidega taga, kes omalt poolt küll inimeste südame mõtete muutmise üle wõis imesteledda, ja lastiwad teda sumuks. Nüüd, kui nad wanamehe kasukat seljast hakkasiwad mahanülgima, tundsiwad nad teda kui oma wana koolisõbra ära, ja oli neil nüüd tahju, et teda oliwad mahalastnud, et tema paremad eluwiißid koolis oli omaks saanud, kui tema koolitamata sugulastel metsas on. „Wanamees kasukas“ ei olnud äraunustanud oma heategijaid. Mõnel teisel loomal on ehk kaa niisugused head eluwiißid, ja sellepärast ärgeim ässitagem neid wihale, waid tehkem neid enesele sõbraks, neile head ülesnäidates. Mina omalt poolt ei tahaks, et üks loom ial wihane mu peale peaks olema, ehk et üks loom ial peaks üht tegu meele tulerama, kus temale liiga oleks tehtud.

Kas pole teie ju, mu lapsed, tähele pannud, kui tihti Piibel meid õpetab, iga ühe loomalese wastu lahke olla? „Sige halastab oma lojuse üle, sest kõik elajad metsas on minu,“ ütleb Jumal, „ja kõik lojused mägede peal, kus nad tuhande wiisi käiwad.“

Meie ei saaks oma ligemise wara rikkuma, ja kuidas tohime meie neid waewata, keda Jumal oma waraks nimetab? Ärge unustage seda käsku ära, waid mõelge, et kõige enam weel laste kohus on, loomade wastu lahke olla, ja et see Jumala meele pärast on.

30. Wenelane ja karu.

Üks Wenelane läks lord metsa, sealt metõmesilaste mett ülesotsima, mis õõnest puudest tihti leida on. Mõne aja järel leidis ta ühe niisuguse mesipuu äles. Ta ronis puu otsa ja näg

fiit õone puu sees mett küllalt olewat; sellepärast lastis ta ennast puu sisse, kus ta jalad alla kitsikusse finni jäiwad, et neid sealt enam ei wõinud lahti saada. Oh waene Wenemees! ta oli kangel omast elumajast eemal, ja sellepärast ei oleks kõik kiskendamine aidanud. Naene ja lapsed, kes kodu lubatud mett wotasiwad, sest ta oli seda neile lubanud, jäiwad rahutumaks, kui mees sugugi koju ei tulnud, aga nad ei wõinud tema ülesotsimiseks midagi teha. Wenelane polnud aga wäga suures häda, sest mett oli tal puu sees küll, et ta nälgida ei pruukinud. Mesilased, kes sisse tahtsiwad tulla, ajas ta oma kübaraga ära.

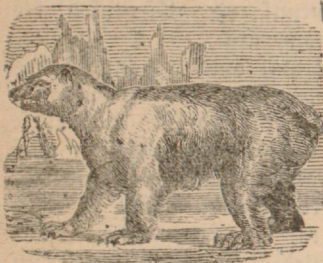
Nenda oliwad Wenelasel kaks päewa oma wangihoones õone puu sees mööda läinud, kus ta õige rõõmsaste oma magusa roa sees suples ja teda mehemoodu oma kõhtu parkis, ilma enese päewa eest muret kandes; kui ta aga nüüd korraga nägi, et mesi kõik oli otsa lõppenud, seal tuli temal kartus südamesse ja pealegi oli ta magusa roa üle wäga jänuseks saanud. Nälg ja janu ajasiwad teda palwele, sest tänini oli ta seda aga silmafirjaks risti ettelöömisega teinud. Korraga kuuleb ta üht kratsumist puu all ja näeb nüüd, kuidas üks karu oma ninaga augu juures nuusutab. Karud on head ronijad ja kaa see oli sellepärast hõlpsaste puu otsa saanud, kust ta nendafamati kui Wene mees mett tuli otsima.

Niipea kui ta oli meehaisu maitšnud, pööris ta enese ruttu ofka peal ümber ja lastis siis ennast, tagumiste jaltega enne sisseminnes, otse Wenelase pähä; see wõttis omaš suureš hirmuš karu tagumistest jalgest finni, mis üle karu, kes ei teadnud, mis temale sündinud, äraehmatas ja suure jõuga oma raske teha jälle augusti wäljatõmbas ning siis paremat asja ei teadnud, kui nii ruttu, kui wõimalik, oma teed minna. Karu oli aga teadmata waeše Wenelase jalad kitsikusest labstipeastunud ja teda seega omaš wangipõlwest lahti lastnud. Wenelane tuli nüüd koju tagasi ja rääkis siin oma naese ja lastele omaš suureš õnnetusest, aga kaa oma õnnelikust peastumisest; ja siis tänasiwad nad kõik omaš südamest Jumalat.

31. J ä ä f a r u.

Jääkarul on pikem nina ja kael kui pruunil maakarul; tema keha on pehme, walge, pitka karwadega kaetud; ta saab 8 jalgga pikkaks ja 5 jalgga kõrgeks.

Jääkaru elab kõige külmemal põhjapoolsel Europa-, Aasia- ja Amerikamaal; tema wõib niisama hästi ujuda kui jooksta, ta tihti on teda üle kahesaja penikoorma maad kaldast eemal mere seest leitud ujuwat. Tal on suur söömaisu, ja tema walged lihwad, mis temal suust wäljapaiskawad, annawad meile tunnitust tema suurest jõuust ja wercahnusest. Nad lähewad nii raswaseks, et mõned juba 1200 naela on kaalunud. Jääkaru elab kala ja muu mereelajatest, kelle peale ta tihti jahti teeb, kaa inimese peale lähew ta kartmata. Talwe ajal magab ta mõni kuu

aga omas pesas.

Põhja mere laewameestest, kes oma reiside peal mõnda jääkarude üle on tähele pannud, tahame siin aga natuke öelda.

Üks emane jääkaru, kellel kaks poega kaasas oli, sai laewamadrustest tagaactud. Esite tahtis ta oma poegi selleläbi rutemine jooksmisele ajada, et ta ise tükk maad nende ees jooksis ja siis jälle oma poegade järel tagasiwaatas ja sellejuures kartlikult healt kuulda laskis; kui weikesed karupojad aga nii ruttu edasi ei jõudnud, kui seda nende ema oleks soowinud, ja madrusted neid teist wiisi rutemine selleläbi edasi ajada et ta neid oma ninaga edasi tõukas, mill kombel kõil õnnelikult ärapeasesiwad.

Kord tahtiwad walaaskalapüüdjad üht jääkaru kawalal wiisil kätte saada. Nad paniwad selle tarwis omad paelad lume sisse ja tükk walaaskalaraswa wõrgu sisse. Raswahais tõi kaa warsti üle jääkaru oma liigdale. Ta nägi siin oma auusat söömaaga, kaks ligemale ja wõttis raswatüki suhu; mehed tõmbasiwad nüüd laewa pealt ta jala wõrku; et karul aga üks jalg oli priiks

jäänud, pani ta lihatusi maha ja tegi teise jalaga ennast võrgust lahti, võttis rasvatüki suhu ja läks rahuliste oma teed. Kui ta seda oli ära söönud, tuli ta kaval mees jälle tagasi, sest wahel ajal oli ju teine rasvatükk ajemele pandud. Karu läks nüüd väga ettevaatlikult võrgu juure ja võttis oma rasvatüki ära, ilma et oleks võrgusse puutunud.

Wõrk sai nüüd kolmat korda, ja pealegi kavalamal wiisil pandud kui enne, ta sai lume alla ära peidetud; kõik sai nenda seatud, et karu oleks pidanud seekord võrku minema. Ta ei lastnud ennast kaa kaua oodata, sest walaskalapraad nähti tema meele järele olewat, ja laewamehed rõõmustasiwad ennast juba oma saagi peale. Karu oli aga targem, kui nad seda temast arwasiwad; ta nuusutas kõik kohad ümberkaudu läbi, kratsis lume oma käppadega ära, ja kui ta võrgu juure tuli, lükkas ta selle kõrwale ja sai nüüd enesele ette pandud roa kätte.

Laewamehed aga ei läinud enam teda püüdma.

32. P e s u k a r u .

Pesukarul on natuke terawam nina, pitkem saba ja peenem keha kui pruunil maa-karul. Ta on nii suur, kui lestinist järku koer, ja elab Põhja-Amerikas. Ta sööb istudes nenda kui oraw ja peab sellejuures oma sööki esimeste jalgade wahel kinni. Oma kuiwa sööki pistab ta enne, kui sööma hakkab, wee sisse ja silitab siis teda oma käpaga; sellepärast nimetatakse teda pesukaruks. Ta elab enamiste wee ligidal, ja kui wahel kaa wett ligidal ei ole, siis peseb ta saaki oma käppadega ilma weeta, enne kui ta teda sööma hakkab. Päewa magab ta aukudes maa sees, mis ta ise enesele teeb, ja läheb öö ajal oma saagi peale wälja. Tema toit on kalad, ussid, ütikad ja kõiksugu puuwili. Koera wiisi järele nuusutab ta kõik kohad läbi. Puu otsa wõib ta väga hästi ronida, kust ta linnu-pesafid riisub ja puuwilja enesele otsib. Wahel otsib ta kaa mere

ja jõe kallastel karbielajaid taga; kui ta neid karpidest wäljakisub, jääb wahel käpp karbi wahele, mis temale siis suurt walu teeb, enne kui ta oma kõhtu wõib täita. Wangipõlwes armastab ta magusat sööki ja wiina.

33. Woldemar oma hobusega.

Kange marutuul, mis ford merd möllama pani, tegi ühe suure Hollandi laewa ankrust lahti, ja merelaened wirutasiwad ta nüüd kaljude wastu puruks. Suurem hull inimesi, kes laewa peal oliwad, saidwad laenete sees surma; aga weel palju neist, kes

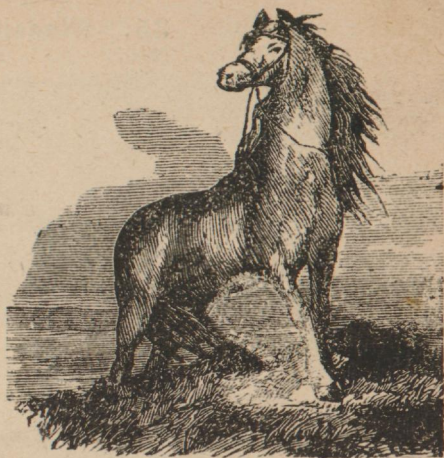

ennast laewatülkide kaites linnihoidsiwad, wõitlesiwad elu ja surma wahel. Meri tõstis omad laened taewa poole, ja kaljud, kelle wastu nad oma jõudu kutsusiwad, oliwad wahust walged, ja ükski inimesehing ei julgenud waeste uppujatele appi tõtata. Seal juhtus üks mees, nimega Woldemar, oma hobuse seljas ratsa sõites mere kaldale, kus ta waeste inimeste häda wõis pealt näha. Ta tundis oma hobuse wahwust, pureskas natuke wiina temale

ninaasse ja tõttas siis uppujatele appi. Mees langes oma hobusega laenetesse ja mõlemad kadusiwad inimeste silmist ära; aga mõnel filmapilgul oli ta jälle laenete peal ja kesk hädaliste hulgas. Ta käs kis nüüd lah te inimest oma jalge küllest linni hakata, ja tõi neid nenda wiisi õnnelikult mere kaldale. Seda julget ja auusat tööd tegi tema seitse korda üks teise järele ja peastis sell lombel neliteistkümmend inimest surmast. Kui ta aga kahetsamat korda, oma arawäsinud hobusega merelaenete sisse julges minna,

fat ta forraga ühest põhjatu
 juurest laenest allaneelatud, ja
 hobune tuli nüüd ilma oma
 peremehta jälle nähtavale, ja
 ujus aga veel waerwalt kaldale.

Oh wõikšime kaa meie
 kõik oma ligimeest nenda armas-
 tada, et meie walmis oleks,
 kaa oma elu, kui waja on,
 tema eest jätta.

34. Kawal eesfel.

Prantsusemaal elas kord üks piimanaene; temal oli üks
 emaeesfel, kellega ta iga hommiku linnaturule sõitis. Ta pekkis
 aga seda waest looma kaa iga kord hirmsal wiisil kepiga. Wana
 halli peaga wanamees kannatas seda mõni aeg ära ja peitis, kui
 ta nägi, et tema perenaene meelt ei parandanud, tüdines ta ära
 ja peitis, kui ta kord kepi kätte sai, kellega tema perenaene teda
 parkis, teda sõnniku alla ära. Kui nüüd naene keppi enam ei wõi-
 nud leida, seal wandus ta hirmsal kombel, ja tegi enesele nüüd
 uue kepi, kellega ta waest wanameest jälle pekkis. Eesfel pani nüüd
 aga kaa seda uut keppi tähele ja wedas teda siis pärast oma
 hammaste wahel kaugele uulitsa peale, mõeldes, et ta siin saaks
 karki sõtkutud.

Wana halli peaga kawalast eeslist wõime aru saada, et ta
 enam tarkust ja mõistust oma teuga awaldas, kui see naene, kes
 tema kaitseja oleks pidanud olema. Tõeste, langenud inimene wõib
 rumalamaks saada, kui eesfel, ja veel hirmsamaks, kui liskja loom.

35. Magaja laps.

Üks mees,
kes oma kurja
südametund-
mise pärast
öösel magada
ei võinud,
läks ühel kuu-
walgel õhtul
põllu peale
käima. Ta
nägi siin for-
raga, kuidas
üks weifene
kümneaas-
tane tütar-
laps wäsinud
rohu sisse oli
magama ui-
nunud ja
nüüd unes
naeratas.

Oh, mõtles
mees omas
südames, kui
head päewad
sull on! kui
magus on
sinule maga-
mine! kui
waitne on
sinu rahu!

Sa magad kõwa maa peal paremine, kui mina omas pehmes
woodis! Kust see tuleb? Sull on üks armulik Jumal, kes sind
kaitseb, ja sull on üks hea südametundmine, mis sind ei waewa.

Kui sa ülesärlad, ei tea sa ühestki murest, waid teed oma tööd rõõmuga. — Minu Jumal! mispärast ei ole mina nenda? Sinul pole süüd, sest sinu arm ja isa armastus on nii hästi minu üle walwamas kui selle noore tütarlapse üle; kaa mina wõiks kõi nenda sinu käest rõõmuga wastuwõtta ja pärast rahuliste ja rahus omaš woodis magada ja sind, sa hea karjane, walwata ja muretseda lasta, kui mull aga seda lapseliku usku oleks. Minul on süüd, sest ma ei taha laps olla, waid üks tark mees, kes ennast sinu sõnast ei taha juhatada lasta. Ma olen enese cest tahtnud ise muret kanda ja ennast maailma waraga õnnelikuks ja maailma tarkusega rahuliseks teha, aga see ei ole mulle wõimalik olnud. Mu rahu on ära kadunud, mis mull lapsepõlwes oli, ja ma ei wõi oma filmi kinnisaada, et rahuga magada.

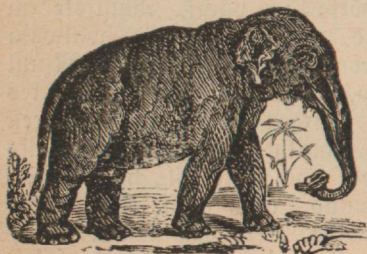
Aga sulle olgu tänu, sa armu Jumal, et sa selle lapsukese rahulise magamise läbi mulle oled täna oma tahtmist awaldanud! Ma ei taha ennast häbeneneda, temast usku, lapseliku meelt, rahulolemist ja waitset magamist õppida, mis mulle sinu waimu õpetuse läbi hinge kasuks peab saama, mu Jumal!

See lapsuke, kes ennast wäsinud rohu sisse mahahetis ja magama uinus, oli mehele juhatajaks Õnnistegija juure, kes oma paha südametundmise pärast magada ei wõinud. Ta oskas nüüd oma kurja südant ja patu läbi wäsinud hinge ja keha Jumala sülle heita, oma Õnnistegija waimu pühitsemise läbi, kes temale meele tuletas, et Jeesus olla tulnud patusid õndsaks tegema. Ta läks koju, langes põlwili maha ja rõõmustas ennast nüüd, et tema südametundmine usu läbi puhtaks saanud, ja ta wõis sest päewast saadik ilka rahus magada, just nenda kui see weikene ilma süüta tütarlaps seal rohu sees.

36. Kuidas haige elewant terweks sai.

Ühel elewandil oliwad mõlemad silmad haiged, ja nüüd oli ta ju kolmas päew pime. Elewandi peremees palus nüüd üht kuulsat arsti temale appi tulla. Arst lubas nüüd sedasama ele-

wandi filmade juures katsuda, mis inimeste filmade juures tehakse, kui kale peale on kaswanud. Elewandile anti käsku põlwili mahaheita; aga kui arst oma terawat nuga filma juures tarwitas, seal ksfendas elewant suure healega walu pärast. See esimene

katsumine oli väga õnnelik ja elewandi filmad hakkasiwad paranema, et ta ju natuke näha wõis. Teisel päewal, kui elewant arsti healt aga kuulis heitis ta põlwili, ilma et keegi teda oleks käsfinud, hoidis siis oma suure pea ühe poole peal, wereldas oma loti ülesse poole, hoidis hinge kinni, just kui inimene, kelle filma arsti-

takse, ohkas siis fergitatud südamega, kui kõik mööda oli, ja awaldas siis, oma lotiga arsti meelitades, oma tänuliku südant saadud abi üle. See loom on meile õpetuseks.

37. Kolm äraeksinud lapsukest.

Australias sündinud lugu.

Ühel reede hommikul, 12. septembril 1856mal aastal, saiwad kaks poisji Australiamaal omast emast wõsändiku saadetud, sealt kwinud puuoksi koju tooma. Lapsukesed oliwad ühe talu-poja pojad, kes ford Saksamaalt seia oli rännanud ja seia elama asunud; tema nimi oli „Duff“.

Poisikesed oliwad oma ema käsku ju tihti täitnud ja wabel oma otsimise juure enam kui penikoorma maad fottu eemal olnud, ilma et nad ära oleks ekfinud. Sell nimetatud hommikul oli nende õde luba saanud kaasa minna, ja pealegi oli see esimene ford ja wanema wenna palumise peale. Wanemal wennal oliwad mõne aja eest tagasi metsas ilusad lilled ja marjad filma puutnud, mis ta oma õele tahtis näidata, ja siis mõtles ta nendega weel pärast oma ema rõõmustada. Kõik kolm lapsukest

rõõmustašiwad ennast, pugesiwad läbi pitka rohu, noppisiwad marju ja ilusaid lillekesi, aga tuliwad oma otšimiseaga ühte neile tundmata paika. Puuolse kofku korjates, ja lillekesi noppides läksiwad nad ifka laugemale kodust ära. Umber pöördes sat. u. siwad nad ühe põhjatü suure rohu põllu peale, mis mitu künmend penikoormat maad pitk ja lai oli. Wanemad kodu ootasiwad neid koju tagasi, aga kõik ilma aegu; seal läksiwad nad neid omas suures ahastuses taga otšima. See asi sai ümberkaudseis kolonides (asutuētes, külades) mõne tunni pärast tutawaks, nenda et palju nüüd lapsukesi otšima läksiwad. Poole ööni oliswad nad oma otšimise juures wäsimata luu walgusel olnud, aga kui kaa see walgus pilwete taha peitu läks, pidiswad nad jälle koju tagasi tulema. Jälgi ei wõinud nad üles leida ja kõik katsumised ja hüüdmised jäiswad wastamata. Teisel päewal, see oli ühel laupäewal, sai lapsukesi hommikust õhtuni otšitud, aga kõik ilma aegu. Pühapäewa hommikul läksiwad kolmkümmend meest hobuste seljas ratsa neid igalt poolt taga otšima, aga kõik waew oli kaa nüüd ilma asjata, sest mitte üht jälge ei wõinud nad ülesse leida. Esmaspäewal, esimise hommiku punaga algasiwad nad jälle otšimist. Laupäewa ööl oli palju wihma sadanud ja pühapäewal oli maa pind külmetanud. Kuidas oleks need waesed lapsukesed kaa nii kaua ilma söömata ja pealegi külma käes wõinud elada. Sell esmaspäewal oli siiski lähel otšijad wõimalik olnud, laste jälgi ülesse leida. Kartes, et jälle senna ehk tagasi ei oskaks tulla, jäiswad nad kõige öö platsi. Teisel hommikul sõitis üks neist juba wäga wara tegasi, teistele seda teada andma, kunni teine platsi ootama jäi. See koht oli kümme Inglis penikoormat maad kodust eemal, kust nad nüüd lapsi jälgedega mööda hakkasiwad taga otšima. Pitka rohu pärast ei jõudnud nad aga täna suuremat edasi, ja pime öö keelas kaa pärast weel edasi astumast. Pahase meelega pidiswad nad nägema, kuidas taewas pilwedesse läks ja wihma suure mürinaga hakkas taewast maha sadama. Nad mõtlesiwad siin waeste äraelšinud lapsukeste peale, kes, kui weel elus, seda kõik pidiswad kannatama. Teisel päewal läks lugu aga weel wiletsa.

maks, sest wihm oli jäljed soutumaks ära pühkinud, et enam
 wõimalik ei olnud, õiget teed teada. Neljapäewa õhtu tahtsiwad
 kõik teised ju otsimist maha jätta, aga laste isa lootis ikka weel
 neid kätte saada. Selle tarwis sõitis ta nüüd ühte kolonisse,
 mis kolmkümmend penikoormat maad sest kohast eemal oli sealt
 sündinud Australia maa mehi enesega kaasa tooma, sest nemad
 wõiwad palju paremine oma terawate filmade ja loomu annetega
 midagi ära tunda, kui Europa rahwa sugu. Reedesel päewal,
 kui laste isa ära oli sõitnud, tuli weel üks tark kolonist appi
 otsima, kes seal ligidal elas, nimega „Beetis“, kes kaa nii
 õnnelik oli, juba poole päewa otsimise juures laste jälgi üles
 leida. Ta ronis mööda üles leitud jälgi terve tund oma kätte
 ja jalge peal edasi ja tõusis siis jälle oma jalge peale seisma,
 kui jäljed selgemad oliwad ära tunda. Nenda läks kaa nende
 päew otsimise juures mööda, ilma et lapsukesi oleks wõinud üles
 leida. Dösel tuli Duff kolme sündinud maa meestega tagasi, kes
 Elgini mägestikust pärit oliwad. Nende nimesed oliwad Dikei,
 Irri ja Breed. Laupäewa hommikul saiwad jäljed jälle üles
 wõetud ja Australia meeste äratundmine ja terane loom otsimise
 juures oli imekspanemise wäärt. Nad leidsiwad kohe kolm jälge
 ülesse, kus teised waewalt aga üht wõisiwad näha, ja ajasiwad
 neid ruttu taga, ilma et nad oleks ekfinud. Kõige südamed
 täitsiwad nüüd endid uue lootusega ja mõtlesiwad lapsukesi weel
 elusalt kätte saada. Kolm maameest lugesiwad laste jälgedest
 ikka teistele rõõmuks kedagi ette; „Siin weikene wäsinud, istub
 maha. Suur laskeb ennast põlwile, wiib weikest hõlmas edasi.“
 „Siin on nad terve öö käinud — pime — ei näe wõsu, on
 tema peale langenud.“ Ja weel üht, mis meeste südant liigutas,
 oli: „Siin weikene jälle wäsinud — suur langeb põlwile, ei
 jõua üles tõusta, langeb filmili maha.“ Kui nad nenda oma
 otsimise juures edasi läksiwad, nägiwad nad juba eemalt üht
 kõrget kohta, mis just nenda wälja nägi, kui üks mäeküngas, mis
 Duffi maja ligidal oli, kus lapsukesed tihti mängisiwad. Laste
 isa arwas kohe, et lapsukesed senna olla tahtnud minna, ja nende
 oli kaa lugu. Lapsukesed arwasiwad pea kodu olla, ja et küll

ju neli päewa oliwad hulkunud, ei unustanud nad oma ema käske täita ja puu oksa kokku laduda. Aga kuidas oliwad nad elanud. Teisele poole puid tulles ei leidnud nad oma isa maja, waid üht lõpmata suurt rohulagendikku. Wanema poisikese südame walu oli nüüd suur, ta wiskas puu oksad enesest eemale ja hakkas libedaste nutma. Seda pani kaa nüüd oma korwikese käest maha ja hakkas nutma, pealegi selle üle weel, kui ta nägi, et weikese wenna jõud ära lõppes ja ta nüüd rohu sees maas oli. Nüüd tuli wanem wend teda jälle trööstima, ja pühtis oma rätikuga õe palged silmapisaratest kuiwaks.

Laupäew oli ju pea lõppemas ja õhtu jõudis kätte; sell päewal pidiwad ärakadunud lapsukesed jälle ülesse leitud saama; ja tõeste, nende ära peastmises paistis selgeste Jumala imelik armu käsi wälja. Kolm Australia meest oliwad usinad omas otsumises. Üks neist, see oli kella kolme ajal peale lõunat, — kui ta õige terawaste enese ette waatas, nägi korraga jälgi, mis palju wärskemad oliwad, kui endised, ja teiste jälgede üle põigiti nähti minewat. Nüüd saiwad nad kaa aru, et nende jälgede ülesleidmisega nad kolme päewa teerisi oliwad lastele ligimale saanud; sest juba ühe poole penikoorma maa taga tuliwad nad ühte wõsandikku, kus weikesed lapsukesed wiimisel ööl oliwad maganud. Sest oli nüüd ära tuntud, et lapsukesed elasiwad, ja selle pärast ruttasiwad kõik nii pea kui wõimalik, neid üles leidma. Duff, laste isa, sai nüüd südakamaks ja lootis Jumala armu peale. Ta sõitis sellepärast ruttu teiste ees, kuhu hobune aga ise tahtis joosta, ja leidis kolm korda sell wiisil uuemad jäljed üles. See oli kaa nii wäga tarwis, sest päikene hakkas juba weerema, ja kui hirmus oleks pidanud olema, kui nad lapsukesi poleks üles leidnud, kus nad neil ju nii ligidal oliwad. Weel kord sõitis isa ühe weikese mäekünka otsa ja wõis siit mõne sada sammu taga üht wõsandiku näha, mis seda moodu nägi olewat kui see, kus nad wiimisel ööl oliwad maganud. Senna kohta tahtis õnnetu isa weel sõita, enne kui oleks ümber pöörnud. Ta ruttas edasi, ja enne weel kui senna kohta jõudis, nägi ta üht riide tükki tuule käes liikawat. Ta leidis jät, mis ta otsis.

Ühes noortest puulehtedest ehitatud majakeses magasivad ta kolm lapsukesest. Noorem neist oli teiste keskel oma õe aluskruue sisse mähitud. Neid nähti sügavas unes olevat ja isa kartis neid ülesse äratada. Mõne aja järel tulivad kaa teised otsijad ratsa hobuste seljas taga järgi, ja ajasivad lapsukesed oma mürinaga üles. Vanem püüdis nüüd kõige esmalt ennast üles ajada. Ta nägu oli kahwatanud ja lume sarnane, ja palged olivad sisse langenud; ta mokad olivad ülesse poole kokku tõmmatud ja ei katnud enam hambaid finni. Hakatusel waatasivad ta filmad kartusega enese ümber, aga siis jäiwad nad rahulikult isa peale vaatama. Ta püüdis midagi öelda, aga kurt ja keel nähti tal nii ära kuinud olevat, et aga „isa“ võis öelda, mis peale ta siis jälle oma rohufangi tagasi langes. Selle peale ärkas weikene wend üles ja hüüdis lapseliku meele ja healega: „Isa, mispärast ei ole sa ju ennemine tulnud meid tooma? Meie oleme ühte puhku su järele waadanud.“ Waene õde aga, kes oma weikest wenda oli katnud ja kannud, magas edasi nagu surnud, jõuetu üht liiget liigutada. Kui teda ülesse taheti äratada, ei teinud ta oma filmi lahti, waid hüüdis aga weel tasase healega ja wärisedes: „kül, kül.“

Praegu läks päew looja, aga lapsukesed olivad Jumalale tänu — üles leitud! Sellisamal õhtul jõudsiwad nad weel ühte kolonisse, mis sealt kohast 8 penikoormat maad eemal oli. See peal anti lapsukestele natukene süüa ja juua. Kellu kahetsani jõudsiwad nad nimetatud dömajale, kus armastawad käed ja soe süng neid vastu wõtsiwad.

Need weikesed lapsukesed olivad kahetsa ööd ilma warjuta külma käes olnud. Weikene tütarlaps, kui ta jälle süngis oli soojaks saanud ja elu tal tagasi tulnud, pidas selge healega oma õhtu palwe ära. Weel tuleb nimetada, et see weikene tütarlaps iga õhtu, kui teised lapsed rühjas lagendikus maha heitsiwad, Jumalat palus, neid öö ajal kõige kahju eest kaitseda. See armu Jumal, kes noorte kaarnate hüüdmist kuulab, on kaa selle weikese lapse palwet kuulnud ja kõigile abi saatnud.

38. Pühad lehmad.

Kas pole see üks kena loom oma tasase silma ja rahulise näuga? Ja ise tema imelik küür selja peal pole mitte inetu, vaid aga imelik, et meie lehmadel niisugust küüru pole.

Need loomad, India lehmad, ei saa seal mitte üffi hästi peetud, vaid nad saavad seal Jumala asemel auustatud ja rahvas teevad nende ees palveid. See on küll hirmus asi, ja meie ei või seda sugugi mõista, kuidas see võimalik oleks, ja siiski on see nenda tõsi. Hindu rahvas usuvad, et maa peal midagi asja ei ole, mis nenda püha ja väärt oleks, palutud saada, kui lehm.

Würst Rajah Misjaarest on juba üks wana mees, aga ebajumala teener. Inimesed mõtlewad seal ja peavad seda tähtsaks, et wanamehe esimine vaatamine, nii pea kui unest ülesärkab, ühe õnneliku asja peale langeks. Sellepärast toovad tema teenrid ühe lehma tema magadeskambriisse, kes kena tekkidega on ehitatud ja kellel lillekrantsid sarwede ümber on määsitud, et ta teda kobe näha ja siis tema ees palwet teha võiks.

Kas oleks see teie meele pärast? Ma kardan, mõni minu lugijatest ehmataks ära, kui ta hommiku ülesärgates üht lehma oma woodi ees filmaks.

Siiski võime meie ise sellest inetumast harinemisest üht õpetust võtta. See on hea, kui meie iga päewa heaste algame; ja meie ei või oma päewa mitte paremine alustada, kui et meie oma mõtted Jumala ja jumaliku asjade peale juhatame.

Kõige esmalt lastem omad südamed täidetud olla tänuga Jumala armuliku kaitsmise üle, mis tema teile õõsel on saanud. Tema isa film on teie üle walwanud, kui teie magasite ja teid kõige kahju eest kaitsenud. Kui teie ülesärgate, on ta seal ja taob teid kõige selle päewa oma annetega õnnistada, ja ta on teie südamele läsku annud, et ta meie üle walvaks kõige meie

39. Üks meheke, kes puu otsas elab.

See kargaja on üks rahutu, lustilik meheke, siin ja seal ja igal pool, äreväsimata senna, tänna liikumas. Ta pea näikse läis plaanisid ja hädi tohtinisi olewat, ja rabu ta enesele ei anna, kunni nad kõik korda on saadetud. Seda läheb aga karta, et ta kõik aga oma enese kasuks teeb ja kellegi muule. Tal waesl wennikesel on aga küll enese eest muret kanda, ja sellepärast ei laida meie tema usinust ja tegewust mitte, waid oleme pealegi rõõmsad tema tüdimata töö üle, mis tema hommikust õhtuni awaldab ja iga päew ühtemoodi. Kõige sellejuures on ta aga kartlik, ja teiste üle hõel mõtlema. Ma olen tihti ta ligidale tabtnud saada, et temaga natukene juttu ajada, aga wõta wäpust, nii pea kui ta mind silmas, oli ta lipsti tuulekirusel oma teed läinud; ta wõib palju paremine jooksta ja karata kui mina, sellepärast polnud mulll wõimalik teda kätte saada. Ta mõtleb wist omas meeles, et kõik, mis mitte temasarnane ei ole, wõiks teda paljaks riisuda ehk wangitorni heita, sellepärast elab ta puu otsas, mõeldes, et siin puulehed ja oksad teda saaks kaitsema. Puude otsa ronimise on ta juba lapsepõlwest saadik selgeks õppinud; sellepärast on see temale kaa üks kerge asi ja ei teegi suuremat waewa. Puu otsa on ta enesele kaa maja ehitanud, pealegi üffi, sest ta ei wõinud kedagi leida, kes seda tema meele järele oleks wõinud teha. Ma wõin teile öelda, et tema maja wäga kenaste on ehitatud; seinad on paksud, sest ta ei taha külma õhku sisse lasta; ühtegi praukest ehk lõhendiku pole näha, sest kange tuuleõhk wõiks ehk

temale hambawalu teha, aga ta sest haigusest ilmasi
majaehitaja elab kui peremees omas soojas lambriis, k
wäljas wilištub, ja meheke tunneb nüüd ise, et eb

ja et midagi sellejuures laita pole. Ehitaja oli enesele külap
visti seda sõna põhjuse eesmärgiks seadnud: „Kui asi on väärt
tehtud saada, siis on ta ka väärt hästi tehtud saada.“

Mees sai aga aru, et suisel ajal
teina maja väga soe olla; sellepärast ehitas
ta enesele veel ühe teise, mis lahtisem ja
luhvitisem, nenda et tal nüüd otsekui üks
maja linnas ja üks maja maal oli. Üks
neist on kena suvemaja ja elupaik, kus
ta ennast värskes luhvtis rõõmustada ja
läbi seinapragude, mis temal aknate ase-
mel, lehtede liikumist näha ja linnulaulu
kuulda võib. Teine hoone on ta soe
talvehoone, kus ta küll langet tormi ja
tuisku kuulda võib, aga mitte tunda, kui
ehk wabest õige suurest tuulest ta maja
vuuladwas ei wäriise.

Drawapeja.

Temal pole ka sugugi tarwis, palju tormist ja külmast
tuulest teada; sest ta on ju selleest suwel suurenenud ja suurt
wara talwesk kokkupannud, nenda et nälg teda ei sunni wälja-
minema. Temal on ka nii imelik loomus, et ta suwe ajal
wäsimata võib tööd teha ja karata ja jüiski terweks jääb, kui
talwel muud ei tee kui sööb ja magab.

Kas teie ei tea, kes see imelik mehike on? Kas pole te
teda äratunnud, kui oma wana sõbra, orawat!

See kena loom on, keda teie wabel puuoksa wabel nägite
ehk kaa ju ligemal olete tähele pannud, kes talwel halli ja suwe
ajal punase karwaga kaetud on, on see mehike, kes puu otsas elab.

Kui juba üks weikene oraw usin tööle on, kui palju enam
teie, mu armjad lapsed, peaksite walmis olema kõige hea tööle!

40. K o b r a s.

Need targad loomad ehitawad enesele hooned puudest, kivi-
dest, sawist, mullast ja mudast. Neist nimetatud asjust teewad
nad enesele ühe tammi, mis wabel üle 100 jalga pikk on. Seda

tammi teewad nad enamiste weepuuduse ehk maladuse pärast, sest nad tarwitawad oma kahelordse majade tarwis sügawat wett. Kui nad enesele niisuguse maja tahawad ülesehitada, alustawad nad seega, et esmalt wiis kunni kuus jalga pikkad palgid püsti wee sisse panewad ja neid siis mätaсте ja sawiga wee põhja finnitawad ja enestele nenda ühe ümmarguse müüri kividest ja puuokstest walmistawad, mis wee põhjas kolme jala pikkus on. Seda müüri ehitawad nad wiis kunni kuus jalga üle weepinna ja teewad tema üle siis ühe wõlwitud katuse. Niisugustes majades on kaks ehk kolm kambrit ja kõik on seest nii fenaste siledaks

tehtud ja sawiga ära müüritud, kui oleks kõige kuulsam müüriõsepp oma lubjalabidaga tööl olnud. Talwe üle on kobras omas majas, wabel magades, wabel puuoksi närides, mis enesele talwewaraks aegaste oli korjanud. Suwe ajal elab ta enamiste wäljas jõe kaldal, mis ta enesele elukohaks on

ärawalitsfenud, kus ta ilka usinaste töös on, oma wanu hoonid parandamas ehk uusi ehitamas.

Kobras, kes väga seltsi armastab, elab suurtes seltskondades. Saab ehk nende arw väga suureks, et külasse ei mahu, siis saawad noored ärasaadetud, kes enestele uue küla asutawad.

Need terawa hammastega loomad on väga targad, et inimised temast mõnda wõikswad õppida. Kui temal suurt ja laia, soomustega kaetud saba poleks, wõiks teda üheks ilmatu suureks rotiks pidada, sest nenda näeb ta wälja, et temal küll paremat eluwisid, kui tema sugulasel rotil on.

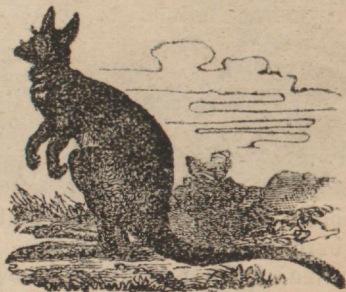
Kobrasenahl, kellest kübaraid ja kasulaid tehakse, on väga kallid, ja sellepärast on suured jahid neid mõnest kohast soutumaks ärakautanud. Ehk saawad nad mõne aja pärast Indianlastega, kes laa wähenewad, soutumaks ära. Kui see laa nenda oleks, siiski ei läheks nende hea eeskuju meile kautsi.

Üldi pois ehk üdrul ärgu olgu nii harimata ja tuim, et ta tarwis oleks öelda: Wine, ja laitsl, Kobrase-juure ja õpi sealt

tarkest ja usinust. See oleks ühel lapsel tõeste häbits, kui ta nii laisk ja järelemõtlemata oleks, et ta kibrase ees peaks häbi pärast ärapunastama. On teil sellepärast kedagi kodu ehk koolis tallitada, siis olgu teile see sõna eesmärgiks: „Usinad kui kibrased!“

41. K ä n g u r u .

See pilt näitab meie truuste elaja kaju, kes Australias elab. Teda võiks kaa „pikk jalg“ ehk „lühike jalg“ nimetada, et temal esimesed jalad väga lühikesed ja nõdrad, aga sellewastu tagumised pikad ja tugevad on. Esimesed jalad on temal käte asemel; sest ta kõnnib ikka ütsi oma tagumiste jalgade peal, ja tarwitab esimesi aga mulla kaapimise tarwis ehk oma söögi suhu pistmiseks. Tema elutoit on taimed ja nende juured. Ta on väga kartlik loom, aga kaa tasase meelega, jookseb ruttu ära, kui inimest filmab. Tema usinus ja liikmete jõud on, kui teda tagaetakse imekspanemiseväärt suur. Ta kargab ühe korraga 20 jalga edasi 8 jala kõrguse wõsade üle, mis tõeste nalja asi ei ole. Ma tean tõeste, et ükski teist temaga wõidu ei wõiks karata. Aga mis teeb ta oma pitka sabaga? küsib ehk mõni. Saba näitse ehk temale tülikis olewat; aga see nenda ei ole. Kargamise juures hoiab ta teda oma kehaga ühel joonel, ja häda selle inimese ehk koerale, kes siis ta ligidale julgetis tulla. Ta saaks siis tõeste niisuguse hea matsu, et ta õpiks järelemõtlemata, kuidas see sugugi naljaasi ei ole, üht kängurut tagaajada. Kui inimene ehk koer ta sabalöögist mahalangeks, saaks ta kaa pea aru, et kängurul tagumistes jalgades niisama terawad küüned on kui suurel kottal.

Siiski on känguru üks väga tasane ja lahke loom, kui teda rahule jäetakse ja ei tee kellegile kahju.

42. **W a l a s k a l a.**

Ühe walaskala jahi peal nägi ferd kaptein Ehaus üht suurt walaskala oma laewa ligidal. Neli lootsikut sai tema püüdmise tarwis wäljasaadetud, kellest faks ühel ajal tema ligi saidwad ja korraga omad odad, ja tuurad tema keha sisse pistiswad. Walaskala, kes terawaid odasid omad kehas tundis, läks kohisedes

mere põhja, ja tuli siis jälle wee peale, aga õnnetumal wiisil just kolmandama lootsiku alla. Ta lõi seda oma peaga nenda kõwaste, et lootsik kõige inimeste ja aegadega 15 jalga üle merepinna kõrgele lendas. Lootsik

pööris ennast luhwi sees ümber ja kukkus müü, ema ülessepoole pöördud, mere sisse tagasi. Inimestest leidis üks merelaenetus surma, teised peasefiswad õnnelikul wiisil ära. Laul 148, 7. „Kiitke Jehowat teie, kes maa peal olete, walaskalad ja kõik sügawused.“

43. **Kana oma pojakestega.**

Et kana oma pojakesste wastu suurt hoolekandmist, kaitsemist ja muretssemist awaldab, on küll wiist ju kõigile tuttav asi. Kristus, meie õnnistegija, wõtab teda sellepärast enesele tähenduselt, Matt. 23, 37. öeldes: „Jerusaleem, Jerusaleem! Kes sa tapad prohwetid ja wiskad kividega neid surnuks, kes sinu juure on läkitud; kui mitu korda olen mina sinu lapsti tahtnud koguda, otsigu kana kokkufogub omad pojad tiibade alla, ja teie ep ole mitte tahtnud.“

Jesus Kristus oli omad prohwetid enne oma tulemist wäljaläkitanud. Iseraeli rahwast nende pattude pärast äwardama, et

neid Jumala juure tagastikutsuda. Nemad ei tahtnud aga prohveteide healt kuulda, ja seal langsiwad Roma sõjawäed kistja kullide wiisi nende peale, et neile enam mingisugust warjupaika oma waenlaste eest ei jäänud. Selle lana kaju sees, kes oma poegi armastab, näeme meie aga kaa oma Sunnistegija armastust ära kadunud hingede wastu ennast awaldawat. Jesus hüüab meid igal ajal enese juure ja tahab, et meie oma abi ja warjukohta tema juurest otsiks; tema pakub meile õnnistust ihu ja hinge poolest, kui meie oma lootust tema peale paneme ja tema healt kuulleme, nenda kui lanapojakesed oma ema healt. Igahel inimesel peaks tõsine igatsimine olema, ennast oma Sunnistegija hooliks anda; sest tema walwab meie ihu ja hinge waenlaste üle, just kui lana oma poegade üle walwab.

„Minul oli kord üks ilus ja armas lana,“ jutustas üks naene, „tema jooksis minu kannul kui weikene loer ja tundis mind ju eemalt healest ära. Ta jooksis leiwaraasulesti wastuwõtma, mis ma temale korjasin, ja oli siis ikka minu wasur tänuks. Kui ta üks aasta wana oli, seal sai ta 15 poega, kes hakatusel väga weikesed oliwad ja pealegi kartlikud loomad, aga aega mööda ilusateks lanapojakeseteks saiwad. Minu „Jarii“, nenda olin ma oma lanale nime pannud, oli aga üks inetu harinemine, et kui keegi aga hoowiwärawa oli lahti unustanud, oli ta kohe oma poegadega metsa poole minemas, kus kawal rebane teda püüab äratappa. Ma olin teda sealt mitu korda juba tagastajanud, aga niipea kui ta wärawa lahti nägi olewat, oli ta juba jälle metsas. Seesama lugu on wahel kaa teiste lanadega, kes endid ikka targemad arwawad olewat, kui nende peremehed. Just nenda kui mõne inimesega, on kaa lanaga lugu. Häda õpetab wahel paremine kui kõige targemad sõnad. Ühel hommikul tulin ma jälle oma leiwaraasulestega hoowi peale oma armast lana tema poegadega ülesseotfima; aga „Jarii“ polnud täna teiste lanade hulgas näha. Hoowiwäraw oli lahtijäetud ja

sellepärast mõtlefin ma kohe ja teadsin, kus lana võis olla; ma läksin oma koeraga seltsis otskohe metsa ligidale põllu peale. Tee peal kuulsin ma juba suurt lisa, ja nägin nüüd, kuidas „Zari“ korruga üleskargas, et suled lendasivad. Minu koer oli minust karmem ja peastis waese „Zari“ ühe häbemata rebase käest lahti, kes ju laks tema poegadeft oli mahamurdnud.

„Zari“ mõitles rebasega küll just kui Tawet Koliatiga, aga siiski oleks Koliat rebane lanapea otsast ärarebinud, kui suur koer veel digel ajal poleks appi tulnud, kes nüüd rebase surnuks hammustas.

Seft päewast saadik oli „Zari“ foolitatud. Ei ilmasti julgenud ta enam hooi pealt äraminna, kui kaa wäraw lahti-seisib. Ta tegi nüüd sõbrust koeraga, kes tema lapsed ja teda ennast waenlase käest ärapeastnud. Niipea kui aga koer ennast näitas, jooksis „Zari“ temale wastu, teda teretades, ja oli wabel koerale oma armastusega tülis, seega et ta tema jalge all senna tänna jooksis, nenda et see pidi seisma jääma ja siis imelspanemisega lana peale waatama, ja kellest ta diete aru ei saanud, mispärast kõik see meelitamine oli. Kui

üks wõõras koer hooi peale tuli, siis kargas „Zari“ wihaselt temale wastu filmi, mõeldes teda rebase olewat, kes tema poja-kesed oli ärasurmanud. Ta waatas aga meie koera peale, just kui oma heategijat teretades. Kui „Zari“ lapsukesed kõik oliwad juureks saanud ja oma ema abi enam ei pruukinud, seal läks ta tihti koera juure putka sisse magama. Teda nähti koera ligidal äärmiselt olewat, kui taista lanade juures

Kui juba kama oma heategija wastu nii lahke wõib olla ja oma armastust tema wastu awaldab, kui palju enam peakšime meie seda teha wõima oma ligimese, pealegi weel oma wanemate wastu.

44. W a r b l a n e.

See oli just kesh talwe ajal, kui suur häda waese rahwa juure tippus, kes ümberkaudu ühe mõisa ligidal elasiwad. Häda tuli kaa ühte waese hurtsiku, kus inimesed täna päewani Jumala hoolekandmise ja oma tätetöö läbi oma igapäewast leiba oliwad jaanud. Siin hurtsikus elas üks waene puusepp, nimega Josef, oma naese Maria ja wiie lapssega.

Armastus, usinus ja Jumalakartlikud südamed oliwad jüt hurtsikust leida; ago lapsukesed ei näinud enam mitte nii priksed ja rõõmsad wälja kui enne, waid oliwad nüüd kahwatanud nägudega. Nende wanematel polnud juba mitu päewa tööd olnud, ja sellepärast ei wõinud nad kõige oma usinuse ja hoolekandmisega mitte oma lastele leiba anda.

Pühapäewa hommikul kogus Maria oma weikesed lapsukesed enese ümber ja ütles, kui ta oli palwet teinud: „Tulge seia ja jagage seda weikest ja wiimast leiwapalukest eneste wahel!“ Omas südames mõtles ta aga sellejuures: „Ei tea ma enam, kuidas meile nüüd weel abi wõiks tulla ja kust leiba hoinse päewa tarwis wõtta.“

Lapsukesed wõtsiwad tänades leiba wastu, ja wanem poeg jagas nüüd igaühele oma jau, ja pakkus kaa oma emale ja oli kaa isale oma jau üle jätnud. „Sööge aga teie ise kõik ära,“ ütles ema liigutatud südamega oma lapsse armastuse üle, „meie ei tunne mitte nenda nälga ja oleme rõõmsad, kui teie enam saate.“

Lapsukesed sõiwad nüüd kõik omad kõhud täis, aga wanem wend jättis ühe tüli järele. Pealeseda, kui nad oliwad Jumalat leiba eest tänanud, astus wanem wend uksest wälja, tüll leiba pihus hoides. Lumega kaetud puude wahelt paistis päike poiskesele silmi, teda lahkest teretades, ja külun tuuleõhl andis ta kahwatanud palgedele suud, et nad punasest läksiwad. Kui ta seal nenda seisab, kuuleb ta lorruga üht weikest linnuhealt. Ta

waatab nüüd senna poole, kust heal tuleb, ja näeb nüüd üht weikest linnukest lume sees külmetanud liikmetega wärisedes. Suure külma ja nälja pärast ei jõudnud ta oma tiibu liigutada ja oli kui surnud. Sellepärast ei jõudnud ta lumest wäljatuksa ja kõif püüdmiised oliwad ilmaaegu.

„Waene linnuke,“ hüüdis nüüd haleda healega pois, „sa oled külmetanud lume sees ja näljas.“ Ta tõetis tema üles, hoidis ta oma palge ligidal ja tegi nenda wiisi taa liikmed jälle soojaks. „Waata ema“ ütles nüüd pois, „see weike linnuke ei pea mitte külma ja nälja pärast ärasurema. Ma olen tema liikmed sojendanud ja oma leiwaraasukesed temaga jaganud. Ma leidfin teda sealt lume pealt külma käest wärisemast.“

Nende sõnadega läks ema südamest uus lootus läbi, nenda kui päikesekiired pimedast pilvest, ja ta hüüdis nüüd usklikult taewa poole waadates! „Ei lange üks ainus warblane maha ilma teie Jsa tahtmata“, Matt. 10, 29. Ma usun oma õnnis-tegija sõnu; ja kas tohin maa weel furb ja täis muret olla, kui Jumal linnukeste eest muretsseb! Oh lassem, mu lapsukesed, teda tänada ja paluda!“

Ta oli praegu alles omad wiimsed palwesõnad wäljaõelnud ja oma põlwele pealt ülessetõusnud, seal astus Josep tuppa, ja tema järel kohe üks rikas mõisnik. Mõisnik, kes nende ligidal elas, ei olnud üksi raha ja waranduse poolest rikas, waid kaa ligimese armastuse poolest.

„Jumal trööstigu teid,“ hüüdis ta sisseastudes, „Josep, mispärast ei awaldanud teie mulle oma häda?“

„Saada meile abi ahastuses, Jumal, sest inimese abi on rühine!“ Laul 60, 13., wastas Josep laulikuga.

„See on nenda tõsi, aga Jumal on mind õnnistauud, ma olen üksi, ja rikkust ja wara on mull küll, sellepärast on mind Jumal kaa täna siit mööda saatnud, kes teie lootuse põhi on, ja ta saadab nüüd minu läbi teile abi. Praegu tulin ma hommiku-palwest koju, kus kaa teie, Josep, olite, ja läksin siis teie hurt-
stikust mööda. Siin nägin ma teie wanemat poega üht külmeta-
nud lindu sojendawat ja temaga oma wiimast leiwaraasukest

jagawat, ja seal tulivad mulle selle mehe sõnad meele, kes täna palvetunnis 146, laulu üle rääkis: „Kes kohut annab nälgatsile; Jehova on see, kes lastipeastab neid, kes on linniseutud;“ ja kuulsin oma Jumala healt omas südames, tee laa sina nenda nende waeste lastele, kes siin selles waeses hurtsikus elavad.“ Ma ruttasin koju, ja tulin weel suurema rutuga tagasi, nenda et ma teid Jofey weel siin ukseläwe pealt kätte sain. Ja nüüd tule seia, Kristijan, sa hea pois, ma tahan sulle siin seda äratasuda; mis sa weikese linnukese pärast oled ära kantonud.“ Mõisaherra tõmbas seda võlde suure korwi oma mantli alt välja, mis ta seiamoani seal warjul oli hoidnud, kus leiba, juustu ja kõiksugu puuwilja sees oli. Ta andis nüüd kuhjani täidetud korwi Kristijani kätte ja ütles rõõmsa healega: „Wõta ja jaga kõigile siin, mis elab hea meelega.“ Poisikese süsimustad silmad läikisid nüüd rõõmu pärast ja waatasid tänulikult wõõra herra peale, ja kõik teised lapsukesed rõõmustasid endid temaga. Igakuks sai oma jau, nooremast kunnist wanemani, ja ema ja isa laa.

„Oh waadake ommetigi, kui imelikult Jumal meie palwed on kuulnud!“ hüüdis nüüd ema rõõmsa südamega. „Enne kui meie hüüame, kuuleb ta,“ ütles Jofey tänulikult taewa poole waadates.

Wõõra mehe filmad olivad nüüd täis pisaraid ja läksid rõõmu pärast, et tema anded nii tänulikult olivad wastuwõetud.

„Kuulge, armas Jofey,“ hüüdis nüüd mõisaherra, uksest wäljaastudes, „sina oled siin kuulus puusepp, sellepärast tahan ma sulle tööd anda. Palwemaja, kus meie täna olime, on lagunemas, ja ruum on kitsas, sellepärast pead sa homse päewaga uut palwemaja ehitama hakkama, mis ma enese peale wõtan kõik äramaksta.“ Nende sõnadega jättis mõisaherra hurtsiku Jumaloga, kus rõõmsad südamed ja usklikud hinged ennast ühendasid, Jumalale tänu andma.

Sest ajast saadik ei tunnud waene puusepp oma perega enam häda, waid Jumala õmistus oli nende üle, kes oma palehigi sees tööd tegiwad. Kui lewadised soojemad päewad tulivad, lastiwad nad weikese warblase aknast välja, kes neile õnne pli

majasse toonud ja nüüd pealegi iga hommiku weel afna taga oma tänulaulu laulis.

Weikene Kristjan awitas oma isal palwemaja ehituse juures laastusi ära kanda ja õppis pärast ise puusepaametit. Palwemaja sai aga selle lou pärast tuttawaks, ja seal kuuldi weel mitu korda neid sõnu: „Eks kaks warblast müüda weeringa eest? ja ei lange üks ainus neist maha ilma teie Isa tahtmata.“ „Seepärast ärge kartke mitte; teie olete paremad kui palju warblasi.“

Õppige siin, mu lapsukesed, et ükski toom hädas ei ole, ilma et meie temale peaks appi tulema, ja et Jumal iga hea tegu juba seega tasub, et meie teame, et meie üht head tegu oleme teinud.

Lapsed, uskuge, mis Jumal meile on tõutanud!

45. Kaaren ja sõrmus.

Ühes külas Warshawi linna ligidal Pohlamaal elas lord üks Jumalakartlik põllumees, nimega Darby, kes juba mõne aasta eest tagasi Saksamaalt seia oli elama asunud. Et temal ühel suwel weidi sisetulekut oli, et oma hüriraha talwel ei jõudnud ära maketa, seal tahtis mõisnik, kelle käest ta maa oli rentinud, teda äraajada. Põllumees, kellel oma koht armsaks oli saanud läks mitu korda kõwa südamega mõisniku juure selle palwega, teda mitte äraajada, aga kõil oli ilmaaegu. Teisel päewal pidi ta juba oma naese ja lastega äraaetud saama. Shtu tuli ja ta foguš nii kui ikka omad lapsukesed oma ümber, ja tegi siis oma naesega üks teise järele palwet. Seal, kui weel alles need sõnad helisfiwad: „Jäsand, sa rikas Jumal, kes sa Eliast nälja ajal oma kaarnate läbi toitsid, tule kaa meile usinaste appi.“ Seal kuulsiwad nad afna taga kõwaste koputawat.

Kõil oliwad ehmatanud; sest kes pidi see olema, kes neid nüüd waikses palwetunnis tuli hirmutama? Seda tegi üks wana sõber, üks kaaren, keda lord aastate eest tagasi Darby isa pesast oli wäljawõtnud ja kodu suureks kaswatanud. Darby tegi nüüd, kui ta oma sõbra silmas, afna lahti, ja kaaren hüppas tuppä oma noka wahel üht hiilgawat sõrmust hoides, mis kalli kiwidega oli ehitatud. Põllumees tahtis sõrmuse ära müüa; aga aegsaSte

tuli temale weel hea mõte südamesse; ta tahtis teda enne oma õpetajale näidata ja tema läesti nõuu küsida, mis tema selle sõrmukfega pidi tegema. Õpetaja tundis lohe, et sõrmus kuningas Stanislaus'i oma oli, kelle juure ta siis kaa lohe läks ja temale mehe luugu awaldas, ja kuidas kaaren temale sõrmukse oli toonud. Kuningas laskis Darby oma juure tulla, kui tema teenrid temale kaa olwad öelnud, et nad üht kaarnat olla näinud kuninglikus majas, ja tasus nüüd põllumehele nenda, et ta korroga kõigest hädast oli peasnud. Teisel aastal kinkis kuningas temale ühe maja linnas, kus suur aed kõrwas oli. Majakitse külge sai suur laud finnitatud, kuhu üks kaaren sõrmukfega oli pealemaalitud, ja pildi alla need sõnad:

„Kui hüüdsid appi kitsikuses mind,

Ma lohe kaarna läbi awitasin sind!“

Kenda kui Jumal kaarnate läbi oma sulase Eliasele appi tuli, awitae ta taa seda waesti talupoega kõigest hädast.

46. Wähid Jamaikas.

Sa oled ehk ju tihti üht wäbki näinud. Misjagune imelik loom ta on. Eks läinud ta ju tihti su eest pakku, ja pealegi tagaspidi, kui ei julgeks ta ennast ümberpöörata, enne kui ta sinust eemale ärajõuaks, ja ei näpistanud ta sind ju sinu sõrme, kui sa püüdsid teda linnisaada. Sa oled ehk kaa ju mõne ärasõõnud, pealeseda kui ta keewa wee sees oma musta karwa walu pärast punaseks muutis; ja ta liha oli sulle wist küll moka järele.

Täna tahan ma sulle aga ühest weel imelikumast wäbhist jutustada, keda sa ehk weel pole näinud. Ta elab mägede otsas ja pealegi Jamaikas. Jamaika on üks saar Lõune-Indias, mis Põhja- ja Lõuna-Amerika wahel on. Saar on 270 □-penikoormat suur ja seal elawad 400,000 inimest. Selle saare peal on põhjatu suured ja kõrged kaljud, mis pilwetesse ulatawad, ja päikene heidab siin omad tulised kiired wastu paljaid kaljuseinu. Kui see saar mitte suurtest metsadest poleks laetud, siis ei mõiks siin keegi suure palawuse pärast elada. Igal aastal, ühel seatud ajal, see on meiukuul, koguwad endid siin wähid mägede otsast ühte koku.

kust nad siis suurtes seltsides, wahel tuhandete wiisi, mööda kaljusid merekaldale marsiwad. Reid on siin kaks sugu, mustad ja walged wähid; walged wähid on suuremad kui nende mustad sugulased, ja kahest wähist wõib ju inimene lõhu täis süü. Nende rändamiste- aegadel on Jamaika saar neist üle laetud, ja nad teewad oma jooksmisega niisugust mürinat, kui hakkaks taewas pilwe minema; nad wõiwad nii ruttu jooksta, et inimene neid waewalt wõib kätte saada.

Kui need loomad endid merekaldale on kokkufogunud, lähewad nad wee sisse suplema, ja sellejuures panewad nad kaa fenna omad munad.

On nad selle tööga walmis, siis rändawad nad mööda merekaldaid ülesse ja alla. Neil pole enesel karwi, waid roniwad teiste loomade karpide sisse. Oma wiimsest rändamisest saadik on nad suuremaks kaswanud, ja sellepärast on mõnele wanad karbid weikeseks jäänud. Nenda otsib siis igaüks omale uue karwi. Isegi teada, et nad oma wana karpi enne ära ei anna, kui weel uut paremat pole enesele leidnud; sest see wõiks kaa olla, et nad sugugi paremat ei leia. Wäht ronib nüüd ühest karbist teise sisse, kuni ta enesele just ühe oma koha järel on leidnud. Mõne kuu pärast koguwad nad endid jälle merekaldale kokku, just kui suur rügement soldadisi, ja marsiwad suure mürinaga just kui ratsahobuste seljas, üles mägede otsa tagasi.

Kui imelikult õpetab Jumal neid weikesi loome, kui imekspanemisewäärt on kõik tema teud, ja igal pool näeme meie teda oma heldet kätt awaldawat, niihästi ülewal õhu sees, kui all merepõhjas, maa peal ja maa all ja kõigis asjus, mis elab ja liigub.

Oh lapsed! Kui õnnelikud wõite teie olla, et Jumal, maa ja taewa Looja, teie isa on, ja weel õnnelikumaks wõite teie saada, kui teie iga päew oma elus püüaks Jumalat ja oma õnnistegijat armaštada.

47. Sipelgaperekond.

Waata seal üht sipelgapesa! Kui usinad on need weikesed loomad! Nad jooksewad senna tänna, edasi tagasi, aga mitte mängimisele, waid neil on eesmärk mõtete põhjusels wõetud, mis nad tagaajawad ja mis nad kõige oma jõuga tahawad tõeks teha.

Sipelgaid on üleüldsi kolm sugu: lsased emased ja töölised. Isastel ja emastel on walged läikivad tiivad. Sugutegemise ajal näikse neid töötajate seas olevat. Kui üks sipelgas ehk oma kohut ei täida ja palku läheb, on teised temal kohe taga järel. Kord nägime meie, kuidas teised ühel, kes reast wäljaastus, kohe tema tiibadest linnihakkasiwad ja teda jälle tagasi oma platsi tõiwad.

Töölised on nende küla talupojad, müüriäsepad, lapschoidjad ja turulkäijad teenrid, ja nad on väga hoolded omas töös. Eht olete juba lugenud, mis sugused imelikud hooned enesele walged sipelgad (termitid) Afrikas üleshitawad, wahel neliteistkümmend järku üksteise peale ja üle mehe kõrguseni, kelle wastu Europa punased, kollased ja mustad sipelgad omad hooned arwawad paremine maa alla ehitada, kust siis kaa wahel weel suur kummitud katus wälja paistab just kui Muhamedi ümmargune kirikutorn. Wõib olla, et Afrikas nende sugulastel õhki parem on, ja mitte nii väga muudetaw kui siin. Oleks meil võimalik ühe sipelgapesast katusi ärawõtta, s. t. seda mulda ja liiwa, kellest nende katus on ehitatud, siis oleks kõiksugu kambriid ja kambrikesi võimalik näha mis väga suure hoolega ja fenaste, kunstlikult on üleshitatud, sojad ja nii kõwad, et wesi sisse ei wõi tungida.

Üht töökamat ja usinamat perekonda pole olemasgi. Lapschoidjatel võib tööd küll olla, kus sajanded ja tuhanded weikesed loomad peawad toidetud saama.

Oma esimeestes elupäewades ei näe nad sugugi sipelga moodi wälja waid ennemine weikeste terakeste ehk munakeste jarmatsed. Weikesed pojakesed peawad kõik söödetud, puhastatud ja soojalt hoitud saama. Kui palaw on, saawad nad wäljawiidud ja päewa tätte pandud. On wäljas ehk väga palaw ehk külm, saawad nad jälle ruppa tagasi toodud, sest nenda kui ju teate, ei wõi weikesed lapsed palju kannatada.

Zmeköpanemisewäärt on lapschoidjaid tähele panna, kuidas nad enesele palju waewa teewad, neid teenides; kui lapsed suuremaks kaswawad, wõiwad nad neile küll suurt waewa teha, aga need truud lapschoidjad ei pane seda waewa miksiks. Niisugusel suurel perekonnal pole kaa kerge asi turule minna. Ma nägin kord

üht sipelgat, kes ühe õunatükilese ümber mitu korda püüas, teda igalt poolt tähele pannes. Ta nägi küll tema jõuu tarwis wäga suur olewat, sellepärast läks ta tagasi ja tõi nüüd teist neli selt-fimeest enesega kaasa. Nad saagiswad nüüd õunatüki kahte jalku. Kolm sipelgat wõtsiwad suurema, kaks weikesema tüki ja wedasiwad neid nüüd ühendatud jõuga koju.

Dma pildi seletuseks, kus üks termitide seestpidine ehitus üles on wõetud, tahame lõppeks weel mõni sõna öelda.

Nende hooned ehk elumajad on ühe kõrge heina sau sarnatsed. Kest kindlat elumaja on üks kambri kuningale ja tema prõuale. See hoone on ilufaste wõlwitud ja sawist ehitatud. Teised kambriid seal kõrwas on nende tööliste ja soldatitele ehitatud. Siis tuliwad keldrid, kuhu rooga kogutakse, ja lastetoad, kus weikesi söödetakse. Seal paneb kuningamees, kes nenda oma kambri on sisse müüritud, et wälja ei saa, omad munad; ja kuulge imet! kahetunnne nelja tunni sees 80,000 tüki, mis töölistel kohe oma koha peale äraweawad ja pärast nende eest muret kannawad.

Ilma nende kambriteta ehitawad termitid enesele weel taga-warakambriid, muresewad teeradade eest, mis hoonest läbi, ühest kambriist teise wiiwad; nad teewad enestele fillad ja trepid ja fõid, mis ühe kuningliku maja tarwis waja läheb.

Sp. s. 6. „Mine sipelga juure, sina laisk! waata tema wiisid ja saa targaks.“ „Ta walmistab oma leiba suwel ja korjab oma toitu kokku leikuse ajal.“ Kui kaua oled sa maas, sina laisk?

See on hea nõu ja tähtjas küsimine kõigile, kes neid sõnu loewad. Ma ei tea, kas meie weel töökamaid ja usinamaid loome wõikfime leida (wõib olla, et mesilased nendesarnased on), kes pealegi weel endid nii ühel meel elus hoiawad.

Isääranis awaldawad nad ühenduse kogu oma elus. Mis-sugune wäeti loom on üks ainus sipelgas; aga suur sipelgaparw oma rändamiste peal, kuidas seda Lõuna Ameerikas ja Aafrikas näha nõib, on nii wägew, et ükski jõud neid ei wõi ärähawitada. Kui aga üks pool tosinat neist ennast tahaks kokkuheita, saaksiwad nad aga weidi korda saatma ja peaksiwad pea otsa saama; aga suurtes hullades ühendatud, ehitawad nad majasid, koguwad wa-

randust, muretsewad oma perede eest ja sõdivad oma waenlaste wastu. Ma pole selleüle kahe wahel, et kui nad meie keelt õskatsiwad kõnelda, saatsiwad nad meie ütlemä: Meie oleme enesele tahtniste ja mõtete põhjuseks selle wana sõna pannud: „Ühendatud seisame, lahutatud langeme.“

48. Krahwi Schuwalowi aed Peterburgis.

Aastal 1869 elas ma ühes suwemajas Pargola külas, mis 15 wersta Peterburgist Soomemaa poole, mägede otsa on ehitatud. Küüd läheb Soomemaa raudtee sealt mööda.

Krahwi Schuwalowi aed, kes oma loomuliku ilu poolest kõige kenam koht Peterburgi ümberkaudu on, seisab igaühel lahti ja on esimese ja teise Pargola küla wahel, mis üks teisest kolm wersta eemal seisawad.

Kui ma esimest korda selle aja sisse tulin, sell nimetatud aastal, ja pealegi oma wenna juhutamise läbi ühe kõrge mäe tagant kiwitrepist mäe otsa jõudsin, siis ei wõinud ma küll Jumala imeliku looduse üle imesteleada. Mäe otsast pidime meie veel metsast läbiminema ühe kõrgema mäe otsa, mis „Parnas“ nimetatakse, ja mis kena kantsi moodi wäljanäeb ja suurtest kasepuudest sisse on piiratud. Siit kõige kõrgemast kohast selle aja seas wõisin ma korraga kõik maailma ilu näha, mis mind halatusele lohkuma pani. Mägi läks wõlwitud trepi kombel alla poole, kus kenad roosipõõsad ja sirenipuud õitsesiwad. Mäe all oli kena tiik ja natuke kaugemal veel üks suurem tiik, mis palju madalamal esimesest seisis ja rohelistest puudest just kui peegel rohelistest warwitud sai. Kõige kõrgema puude üle wõisin ma Pargola küla, kus Schweitsi suwemajad oliwad ülesehitatud, näha ja kaa kolm ilusat järwe. Esimese järwe ääres, Parnassi pealt waadates, oli süruaed suure mäe otsas, kuhu kaa suur kirik on ehitatud; sealt veel kaugemale wõisin ma ruffipõsttud haljendades näha ja lõppeks suurt Peterburgi linna, kust mitu sada kuld kiriku torni päikese-paistel särasiwad.

Ma ei wõinud Jumalat mitte küllalt tänada tema heiduse pärast, mis tema meie oma looduse sees awaldab, aga veel enam

tänafin ma teda selleüle, mis ta minule sell aastal waimus oli awaldanud. Ma sain nüüd teiste mõtete peale juhatatud, sest nenda kui ma seal selles ilusas rohuajas olin, tuletasin ma meele, et Jumal mind oli oma aeda, see on oma püha kogudusesse istutanud, ja mägi, kelle otsas ma seisin, tuletas mulle Jesust, seda igawest kalju, meele, kelle peale meie usumaja on ehitatud. Kui ma mäe all neid kena tiiklisid nägin, tuletasin ma enesele Siloa tiiki meele, ja Jesust Kristust, kes Isa oli läkitatud meid terweks tegema. Meisapüüd omas õilmetes tunnistasiwad, et kaa meie peame usutunnistuse õisi, aga kaa tegude wilja kandma. Suwehooned ja kirikud tuletasiwad mulle seda meele, et meil sün jäädawat poika ei ole, ja et inimestel kord on seatud surra. Ma nägin Barga jäärwe oma silma ees läikiwat, ja see wesi tuletas mulle mu Snnistegija ristimist Jordanis ja minu enese ristimist seal meele, ja ma mõtlesin tema tähenduse peale wana uskliku Lutheruse sõnadega, mis tema omas katekismuses 4 peatükis on kirjutanud: „See tähendab, et wana Adam (see on meie patune süda) peab igapäewase kahetsemise läbi meie sees ärauputatud saama ja surema kõige patu ja kurja himudega, ja iga päew jälle ettetulema ja ülestõusma see uus inimene, kes õiguses ja pühitsuses Jumala ees peab igaweste elama.“ ja nenda kui püha Paulus ütleb Roma r. 6 peat.: „Meie oleme Kristusega mahamaetud ristimise läbi surma sisse, et otsekui Kristus on ülesäratatud surmuisst Isa auu läbi, meie kaa nenda peame uues elus käima.“ Mu film nägi rukkialjasiid ja nad kuulutasiwad, et tööd on palju, aga töötegijaid pisut, ja et meie Isanda töötegijad peame olema. Lõppes waatafin ma põhjatu suure linna peale, ja tema säravad fuldkatuffes kuulutasiwad mulle uut Jerusalema linna, selgesti fullast, kus meie kord, kui otjani truuis jääme, igaweses nooruses oma Snnistegijat saame kiitma ja tänama.

G. M. J.

